
XXII

LES PREPOSICIONS *PER* I *PER A*

Sumari

1. Introducció
 - 1.1. Enfocament de la qüestió
 - 1.2. Causes de la situació actual
 - 1.3. La teoria de Fabra
 - 1.4. Els continuadors de la teoria de Fabra
 - 1.4.1. Jeroni Marvà
 - 1.4.2. Antoni M. Badia i Margarit
 - 1.4.3. Francesc de Borja Moll
 - 1.4.4. El *Diccionari de la llengua catalana* d'Enciclopèdia Catalana
 - 1.4.5. Albert Jané
 - 1.4.6. Josep Ruaix
 - 1.5. La teoria de Coromines
 - 1.5.1. Anàlisi de la teoria de Fabra
 - 1.5.2. La proposta de Coromines
 - 1.6. L'aportació de Solà a la teoria de Coromines
 - 1.6.1. Anàlisi de la normativa fabriana
 - 1.6.2. Concreció i defensa de la proposta de Coromines
 - 1.7. L'aportació d'Antoni M. Badia en la gramàtica de 1994
 - 1.8. L'aportació de Lluís López del Castillo
 - 1.9. L'aportació de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya
 - 1.10. L'aportació de Rafel Torné
 - 1.11. L'aportació de Maria Josep Cuenca
2. Usos de *per* i de *per a* unànimement acceptats o rebutjats
 - 2.1. Usos de *per* unànimement acceptats o rebutjats
 - 2.1.1. «Lloc per on»
 - 2.1.2. «Durant»
 - 2.1.3. Temporal distributiu
 - 2.1.4. Freqüència
 - 2.1.5. *Estar per*
 - 2.1.6. *Anar per*
 - 2.1.7. Causa
 - 2.1.8. Mitjà
 - 2.1.9. Complement agent
 - 2.1.10. Finalitat
 - 2.1.11. Manera
 - 2.1.12. Distributiu
 - 2.1.13. Predicatiu
 - 2.1.14. «Mirant a»
 - 2.1.15. «Una persona per una altra, una cosa per una altra»
 - 2.1.16. «Allò a favor de qui o de què»
 - 2.1.17. «Allò en consideració a qui o a què»
 - 2.1.18. Concessiu
 - 2.1.19. «Oposició, situació enfront d'una altra cosa i en correspondència amb aquesta»
 - 2.1.20. Nexes d'una comparació
 - 2.1.21. *«Imminència d'una acció»
 - 2.1.22. «Acció no feta encara»

- 2.1.23. Introduint incisos
- 2.1.24. Modal
- 2.1.25. «Costum»
- 2.1.26. Casos de règim
- 2.1.27. Locucions i modismes
- 2.1.28. *Per contra*
- 2.2. Usos de *per a* unànimement acceptats o rebutjats
 - 2.2.1. «Direcció cap a un lloc»
 - 2.2.2. Destinació
- 3. *Perquè, per què i per a què*
 - 3.1. Usos de *perquè*
 - 3.1.1. Conjunció causal
 - 3.1.2. Conjunció final
 - 3.1.3. Casos d'ambigüitat entre l'ús causal i el final
 - 3.1.4. Cas d'ambigüitat amb *perquè* causal segons l'entonació i la puntuació de la frase
 - 3.1.5. Substantivació de *perquè* causal
 - 3.2. Usos de *per què*
 - 3.2.1. Com a interrogativa
 - 3.2.2. «*Per* + relatiu fort»
 - 3.3. Usos de *per a què*
 - 3.3.1. Com a interrogativa
 - 3.3.2. «*Per a* + relatiu fort»
- 4. Usos de *per* i *per a* sobre els quals hi ha discrepàncies
 - 4.1. L'exposició d'aquests casos
 - 4.2. Introducció d'adverbis
 - 4.2.1. «Direcció cap a un lloc»
 - 4.2.2. De temps
 - 4.2.3. Locucions amb sentit adverbial
- 4.3. Introducció de sintagmes nominals
 - 4.3.1. «Moment concret en el futur»
 - 4.3.2. Categories lèxiques substantivades
 - 4.3.3. «Vocació, tendència»
 - 4.3.4. «Opinió»
 - 4.3.5. La passiva pronominal amb complement agent
- 4.4. Introducció d'infinitius
 - 4.4.1. De destinació
 - 4.4.2. De finalitat, amb la preposició regida per un verb d'acció voluntària amb subjecte diferent del de l'infinitiu
 - 4.4.3. De posterioritat
 - 4.4.4. *Causal
 - 4.4.5. De conseqüència
 - 4.4.6. Condicional
- 4.5. Introducció de la conjunció *quan*
- 5. Casos de doble opció
 - 5.1. Per expressar significats diferents
 - 5.2. Per la dificultat de prescriure l'ús d'una de les dues preposicions
- 6. Conclusions
- 7. Bibliografia

1. Introducció¹

1.1. Enfocament de la qüestió

Atès que la distribució dels usos de les preposicions *per* i *per a* és un dels temes més polèmics i fins i tot més enverinats de la sintaxi catalana, ens sembla justificat dir uns mots previs sobre l'enfocament que hi donarem.

En primer lloc, amb el risc de plantejar una qüestió de solució òbvia, és lícit metodològicament preguntar-se si és necessari mantenir aquestes dues preposicions. La resposta, afirmativa, ens la dona la parella d'exemples següent, que no hi ha altra manera de distingir:

- [1] un dinar preparat PER nosaltres
- [2] un dinar preparat PER A nosaltres

Segons Joan Solà,² actualment s'usen quatre normes diferents: la del valencià parlat, la de la llengua oral de la resta del domini lingüístic, la de Pompeu Fabra i la de Joan Coromines. De les dues primeres no en parlem, perquè la llengua oral queda fora del nostre objectiu. De les dues segones en parlem —i de totes les contribucions que s'hi han fet—, amb una presentació resumida i seguint-ne el fil cronològic. A continuació fem una exposició dels usos de *per* i *per a* agrupant-los segons que siguin unànimement acceptats o rebutjats (§ 2 i 3), discutits (§ 4) o siguin casos de doble opció (§ 5).

Un cop arribats en aquest punt, d'acord amb l'opinió «que no és bo d'adoptar simultàniament els dos sistemes»³ i que «l'estàndard, en una qüestió tan bàsica [...], necessita adoptar un criteri unitari *per a* tot el domini lingüístic»,⁴ creiem, com Solà, que, fins que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans no es defineixi explícitament sobre aquesta qüestió, «és bo d'aconsellar prudència: no retorçar els fils mentals més del necessari i fer ús de *per a* només en els casos imprescindibles (almenys fora del País Valencià)».⁵

Tenint en compte el públic al qual adreçem aquesta obra —principalment les persones lligades professionalment al món de l'edició—, ens sembla indefugible plantejar quina ha de ser l'actitud d'una d'aquestes persones: qui corregeix. La persona que redacta el text —professional o no— pot haver triat un sistema o l'altre —i serà bo que ho faci—; qui el corregeix —com a professional que, entre altres, té la feina de vetllar per la coherència del text—, en canvi, els ha de conèixer bé tots dos i, simplement —o no tan simplement—, assegurar que l'autor del text n'aplica un dels dos coherentment.

1. Agraïm a Ramon Solsona les observacions que ens ha fet arran d'una lectura atenta d'una primera versió d'aquest capítol (1995).

D'altra banda, per a una revisió actualitzada dels usos de les preposicions *per* i *per a*, vegeu les obres més recents contingudes en l'epígraf 7 d'aquest capítol i en l'epígraf 3.1 del capítol xxiii (CD-ROM).

2. *Lingüística...*, p. 136.

3. SOLÀ, Joan. *Lingüística...*, p. 138.

4. LACREU, Josep. *Manual...*, § 7.1.

5. SOLÀ, Joan. *Lingüística...*, p. 138.

1.2. Causes de la situació actual

Mila Segarra,⁶ parlant de la precarietat de la sintaxi normativa en general, esmenta com a causes d'aquesta precarietat, entre altres, les següents:

- a) Les limitacions metodològiques de Fabra.
- b) La falta d'una tradició d'estudis sintàctics, sobretot a l'època de Fabra.
- c) La falta d'una sintaxi descriptiva.
- d) La falta d'actualització de l'obra de Fabra.
- e) La falta d'un estudi de la sintaxi dels diferents dialectes.
- f) La instrumentalització i la manipulació —involuntàries o no— de la llengua antiga.
- g) El desig de claredat i de distinció màximes d'algunes normes fabrianes.
- h) La falta d'una revisió de l'èxit obtingut en la llengua escrita i en la llengua parlada per les innovacions de la «llengua literària».

Les raons *a*, *b*, *c*, *e*, *f* i *g* expliquen, d'una banda, que algunes de les descripcions, i les propostes consegüents, de Fabra de la distribució entre *per* i *per a* no s'ajustin totalment a la llengua antiga ni al català del seu temps i, d'altra banda, que no en descriu i prescrivís tots els usos.

La raó *d*, en el cas que ens ocupa, és pertinent, no perquè no hi hagi hagut gramàtics i lingüistes que l'hagin revisada, actualitzada o rebatuda en alguns punts, sinó perquè la Secció Filològica no s'ha pronunciat explícitament sobre aquestes revisions, actualitzacions o esmenes.

Pel que fa a l'èxit de la proposta de Fabra sobre *per* i *per a* (causa *h*), cal dir que en un punt —els usos davant d'infinitiu— presenta moltes dificultats d'aplicació.

1.3. La teoria de Fabra⁷

Fabra parteix del fet que la llengua parlada en el català central confon *per* i *per a* i que aquesta confusió provoca vacil·lacions en l'escrita, vacil·lacions que evidentment cal evitar.

A partir d'aquesta premissa, fa una exposició dels usos de les dues preposicions amb els diferents complements.

1.3.1. Amb els circumstancials de lloc, només admet *per a* quan s'expressa la destinació cap a un lloc:

[3*a*] ~ A les vuit surt un tren PER A Madrid.

Però és preferible en aquests casos usar *cap a*.

[3*b*] A les vuit surt un tren CAP A Madrid.

1.3.2. Amb els circumstancials de temps només admet *per a* quan el complement expressa una idea anàloga a la de «direcció»:⁸

[4] Estic invitat PER A demà.

[5] M'ho han encarregat PER A diumenge.

6. «Reflexions...», p. 13 i s.

7. Per a l'exposició que segueix, hem tingut en compte tota la bibliografia esmentada a l'epígraf 7, en l'entrada *FABRA, Pompeu*.

8. *FABRA, Pompeu. Diccionari...*, entrada *per*, p. 1302.

1.3.3. Dins dels circumstancials de causa, distingeix dos casos.

1.3.3.1. D'una banda, l'objecte i la destinació, que s'introdueixen amb *per a*; excepte els casos com:

[6] Havia anat PER vi a la taverna.

1.3.3.2. De l'altra, la causa, el motiu i el mitjà, que s'introdueixen amb *per*.

En aquest segon bloc inclou els complements agents, dels quals constata que, darrere de certs participis —com ara *seguit, acompanyat, conegut, precedit, reconegut, respectat*, etc.—, és usual introduir-los amb *de*.

[7] Entrà seguit DE tots els seus amics.

[8] En Pere és conegut DE tothom, aquí.

Un fet destacable dels exemples que inclou en aquest segon bloc és que hi dóna exemples amb un infinitiu compost i no amb un infinitiu simple, sense fer cap comentari especial.

[9] Ho sap PER haver-ho estudiat.

[10] El castigaran PER haver-s'hi trobat.

1.3.4. En dos casos de finalitat, Fabra prescriu l'ús de *per* i no de *per a*: davant de certs infinitius i davant la conjunció *que*.

Cal usar *per* davant un verb en infinitiu «quan el circumstancial que conté el dit verb en infinitiu expressa el fi o objecte de l'acció expressada per un verb anterior i aquest fi o objecte és alhora el motiu d'aquesta acció, allò que ha mogut el seu autor a executar-la»;⁹ en altres paraules, davant «un verb en infinitiu que depèn d'un altre verb que expressa una acció voluntària»¹⁰ o «verb de voluntat».¹¹

[11] Havíem anat a Girona PER veure el nostre pare.

[12] la nostra anada a Girona PER veure el nostre pare

[13] Hi enviaré el noi PER saber noves de la malalta.

En relació amb aquest últim exemple, cal dir que una intervenció desafortunada dels correctors en el text de la gramàtica de 1956 va convertir en intel·ligible l'epígraf d'aquesta gramàtica en què Fabra en parla:¹²

[...] *Hi enviaré el noi per a saber noves de la malaltia [sic].* Però quan, com s'esdevé en el darrer exemple, el fi que hom es proposa és el motiu de l'acció expressada pel verb del qual l'infinitiu és complement, cal [sic] emprar la preposició *per* en lloc de *per a* (o *per tal de*), i àdhuc en molts casos (quan volem emfasitzar que aquell fi és el mòbil de la nostra acció) hom empra *per* de preferència a *per a*. Ex.: *Havíem anat a Girona per veure el nostre pare. Jo vaig allargar els braços per agafar-lo. M'hi vaig acostar per sentir-ho millor. Havia vingut per saludar-la.*¹³

9. Gramàtica..., 1981, § 128.III.

10. Conversa del 24.2.1923, recollida per Joaquim Rafel, en la seva edició, amb el número 325.

11. MIRAVITLLES, Joan. *Apunts...*, p. 250.

12. FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*, 1956, p. 86-87 (v. la bibliografia).

13. Aquesta esmena la devien fer els correctors del mecanoscrit, ja que Joan Coromines, editor del mecanoscrit picat a l'exili per un gendre de Fabra, malgrat que considera aquest ús «acastellanat», finalment res-

Aquest mateix epígraf en la versió prèvia d'aquesta gramàtica, de 1946, està redactat de la manera següent:¹⁴

[...] *Hi enviaré el noi per a saber noves de la malalta.* Però quan, com s'esdevé en el darrer exemple, el fi que hom es proposa és el motiu de l'acció expressada pel verb del qual l'infinitiu és complement, *cap* [*sic*] emprar la preposició *per* en lloc de *per a* (o *per tal de*), i àdhuc en molts casos (quan volem emfasitzar que aquell fi és el mòbil de la nostra acció) hom empra *per* de preferència a *per a*. Ex.: *Haviem anat a Girona per veure el nostre pare. Jo vaig allargar els braços per agafar-lo. M'hi vaig acostar per sentir-ho millor. Havia vingut per saludar-la.*

Si es llegeix atentament aquest paràgraf, amb el verb *cal* en comptes de *cap*, de seguida es veu que l'obligació que comporta aquest verb es contradiu amb la idea general del fragment, que és de donar la possibilitat de fer servir una preposició o l'altra segons l'èmfasi que el parlant vulgui donar a la frase.

Per tant, en la seva última obra redactada, Fabra deixava llibertat a qui escriu per triar una preposició o l'altra.

1.3.5. Fabra també prescriu l'ús exclusiu de *per* amb els complements següents:

- a) Els circumstancials de manera.
- b) Els predicatius.
- c) Els que expressen les idees d'«allò en lloc de què, en comptes de què, en canvi de què, al preu de què, en nom de què; a tall de, en qualitat de, com a».
- d) Els que expressen les idees d'«allò en favor de què, en consideració a què».

En la gramàtica de 1918,¹⁵ Fabra parla en un mateix epígraf dels modals i dels predicatius, i al final diu: «Notem que les expressions *per dia* [...], amb una significació distributiva, són reemplaçades molt bé per *el dia* [...]. Ex.: Tres cops la setmana. Sis vegades l'any.»

1.4. Els continuadors de la teoria de Fabra

En aquest epígraf esmentarem només els gramàtics que han fet alguna aportació rellevant a la teoria fabriana.

1.4.1. Jeroni Marvà

El primer fabrista del qual hem de parlar és Jeroni Marvà¹⁶ (pseudònim utilitzat conjuntament per Artur Martorell i Emili Vallès). La primera aportació original d'aquests dos autors consisteix a explicitar que si un infinitiu final depèn d'un nom, d'un

pecta la redacció de Fabra. Diu Coromines (1956, repr. a FERRER, FERRER i PUJADAS (1998, p. 232): «Respecto [...] locucions tan revesses (i de regust acastellanat) com "en el darrer exemple *cap* [cursiva de Coromines] emprar la preposició *per* en lloc de *per a* [...]»». Ferrer, Ferrer i Pujadas (1998, p. 234, n. 40) confirmen el canvi: «Finalment, però, es va modificar [...] Cf. *Gram. post.*, § 95, p. 86».

Aquest ús del verb *cabre* és habitual del Mestre en força textos al llarg de la seva vida: per exemple, en una carta a Joaquim Casas Carbó, del 13.9.1910: «[...] al complement indirecte, que sols *cab* [*sic*] introduir mitjansant la prep. *a* [...]».

14. FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*, 1946, p. 72 (v. la bibliografia).

15. § 128.III.

16. La primera edició del seu *Curs superior...* és de 1932. (V. § 7.)

adjectiu o d'un verb que no sigui d'acció voluntària ha d'anar introduït per la preposició *per a*.

En segon lloc, constaten sense cap comentari que els verbs *usar* i *emprar* es comporten com si fossin d'acció no voluntària; és a dir, que van seguits sempre de *per a*.

I, pel que fa als circumstancials de temps, defineixen els casos com «Estic invitat *per a* demà» com a «expressions fixant d'una manera precisa un terme o adiantament».¹⁷

1.4.2. Antoni M. Badia i Margarit

El segon autor —cronològicament parlant— que fa una aportació interessant a la teoria de Fabra és Antoni Maria Badia en la seva *Gramàtica* publicada l'any 1962 (v. § 7). Badia, a part de recollir les aportacions de Marvà, planteja un cas amb sintagma nominal que té un sentit temporal amb *per* i un sentit de finalitat amb *per a*:

[14] Tornarà PER la sega.

[15] Tornarà PER A la sega.

Recull l'observació de Fabra sobre les expressions com *per dia*, i afirma: «sin ser incorrectas, resultan menos apropiadas que *el dia* [...]».¹⁸

Una tercera aportació és una regla pràctica per explicar les correspondències entre les preposicions catalanes *per* i *per a* i les espanyoles *por* i *para*: a la preposició *para* hi correspon *per* quan introdueix un infinitiu final, en la conjunció *perquè* (final) i «en general, siempre que en castellano puede decirse indiferentemente “por” o “para”; ejemplos: “lo han escogido para amigo” corresponde al cat. *l'han triat per amic* (comp., además, cast. ‘es alto para su edad’, y cat. *és alt per la seva edat*)».¹⁹

I, finalment, dóna com a equivalència catalana a «Estoy para salir» *estic a punt de sortir*.²⁰

1.4.3. Francesc de Borja Moll

Un tercer autor que ha fet aportacions a la doctrina fabriana és Francesc de Borja Moll. No pas en la seva gramàtica,²¹ sinó en el *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB).²²

Parlant de la preposició *per*, dins la idea de «la causa, el motiu d'una acció» afirma: «Seguida de l'adverbi *més* o d'un adjectiu o adverbi, i de la conjunció *que*, forma locucions conjuncionals concessives. [...] *Per* més que un haja tingut cent vegades de deixar eixes platges amigues, sempre dol haver-se'n de despedir, Verdaguer Exc. 6.»²³

Més endavant²⁴ diu: «Pot denotar oposició, situació enfront i en correspondència amb una altra cosa. “Estar posats cara per cara”: amb les cares mirant-se recíprocament. *Combatre cos per cos*. [...] *Dia per dia*: exactament amb el nombre de dies que

17. MARVÀ, Jeroni. *Curs superior...*, § 260.

18. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, § 245.9.a. L'aportació de Manuel Sanchis Guarner (v. la bibliografia) es limita a difondre el que diu Fabra.

19. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, § 245.10.b.

20. BADIA, Antoni M. *Gramàtica...*, § 245.10.e.

21. MOLL, Francesc de B. *Gramàtica...*, § 246.

22. ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari...*, entrada *per*.

23. ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari...*, entrada *per* § II.1.b.

24. ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari...*, entrada *per* § IV.4.

correspon. [...] a) Serveix per a unir dos termes de comparació. *He notat que, terra per terra, aquella llaurada en moll, de gran part no vol fer tanta pastura com las [sic] altres*, Fontanet Conró 21.»

I a continuació: «V. || 2. Per, amb la mateixa construcció [*«estar + per + infinitiu»*], indica que l'acció encara no està feta, que s'ha de fer. “La casa està per vendre” (= encara no està venuda).»

Finalment,²⁵ dóna notícia que a les Balears, al costat de *per sempre* i *per Pasqua*, també s'usa *per a sempre* i *per a Pasqua*.

1.4.4. *El Diccionari de la llengua catalana d'Enciclopèdia Catalana*²⁶

En la llista d'obres d'autors fabristes rellevants no pot faltar-hi el *Diccionari de la llengua catalana* (DLC).²⁷ En l'entrada *per* —com fan generalment amb relació a les entrades del diccionari Fabra—, els autors del DLC estructuren la informació que en el Fabra es donava sobretot en forma d'exemples eliminant molts d'aquests exemples. Entre els eliminats, destaquen per la discussió que han provocat els següents: «El castigaren *per* haver-s'hi trobat» i «La nostra anada a Girona *per* veure'l».

1.4.5. *Albert Jané*

Un altre dels autors, gran coneixedor de la doctrina fabriana i atent observador de l'estil de Fabra, que ha defensat la proposta del Mestre ha estat Albert Jané, sobretot en els seus articles en el diari *Avui* (v. § 7). Les seves aportacions generalment consisteixen a interpretar nous problemes a la llum de la teoria o de la pràctica de Fabra. Així, per exemple, prefereix «*Per* una televisió catalana» —que assimila a la idea de 'mirant a'— a «*Per a* una televisió catalana»;²⁸ «*Per* mi, és millor aquest altre» —perquè troba frases de Fabra i de Coromines amb *per* en casos anàlegs— a «*Per a* mi, és millor aquest altre»,²⁹ o denuncia com a castellanisme una construcció com «Tu no tens *per* què ficar-t'hi», per a la qual dóna com a equivalent genuí «*No haver pas de + infinitiu*» («No t'hi has pas de ficar per res»), amb un exemple de l'ús de Fabra com a colofó.³⁰

També, en casos en què Fabra no tracta d'alguna qüestió, opina, bé acceptant usos que considera figurats i no contraris a la genuïnitat catalana —cas de frases com «Alguns mots ens han arribat al català a través del llatí», al costat de «*per via del llatí*»,³¹ bé denunciant l'abús de certes construccions —cas de frases com «Foren rebuts *per part de l'alcalde*».³²

25. ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari...*, entrada *per* «CONSTR.», p. 442.

26. La informació és la mateixa al GDLC.

27. *Diccionari...*, Enciclopèdia Catalana. En van ser els redactors Jordi Bruguera, Isidre Illa, Lluís Marquet i Josep Torras, i Ramon Aramon —aleshores secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans—, l'assessor lingüístic.

28. Article del 27.9.1980.

29. Article del 5.11.1980.

30. Article del 10.1.1985.

31. Articles dels dies 9, 10, 11 i 12.2.1983.

32. Article del 29.8.84.

1.4.6. Josep Ruaix

Finalment, entre els autors que han intentat actualitzar i completar la teoria de Fabra, hi ha Josep Ruaix. Tot i que la seva exposició sobre aquest tema s'ha anat bastint en una bona part a partir de la seva crítica a la proposta de Coromines i de la seva polèmica amb Solà, perquè aquest defensa l'autor de *Lleures*, nosaltres la presentarem de manera resumida i sense fer referència sistemàticament als gramàtics esmentats.

L'argument principal per defensar la proposta fabriana de mantenir les dues preposicions davant d'infinitiu és que —en contra del que defensa Coromines— l'estructura «per + infinitiu simple» amb valor causal ha estat viva des de sempre i en tota mena d'escrits i, per tant, és genuïna i correcta. A més, si s'accepta aquest valor causal amb l'infinitiu compost (Fabra: «El castigaren per haver-s'hi trobat»), cal acceptar-lo amb el simple.

Un segon argument és que, si diem «Materials per a l'estudi», hem de dir «Materials per a estudiar», ja que el paralelisme sintàctic entre els sintagmes nominals i els infinitius és molt corrent.

I, encara, usa l'argument que, en alguns casos —amb el benentès que l'infinitiu simple causal és correcte—, cada preposició aporta un significat diferent:

[16] Us presento aquestes ofrenes PER ser consagrades. (*Perquè són...*)

[17] Us presento aquestes ofrenes PER A ser consagrades. (*Perquè siguin...*)

Les principals aportacions de Ruaix es poden resumir en els següents termes:

a) La formulació d'una regla pràctica per a l'ús de *per* i *per a* basada en la distribució que fa l'espanyol de *por* i *para*. Davant d'elements nominals, les dues llengües, segons Ruaix, coincideixen sense cap restricció. Davant d'infinitiu, coincideixen, però, d'una banda, amb la precisió que, en els casos en què l'espanyol vacilla entre l'una i l'altra, el català usa *per*, i, d'altra banda, amb la restricció segons la qual, sempre que l'estructura resultant equivalgui a «amb la intenció de», cal usar *per*.

b) El detall de quins verbs i quines estructures cal considerar que expressen una acció no voluntària: són o cal considerar verbs d'acció no voluntària *caldre*, *servir*, *fer servir*, *servir-se de*, *usar*, *valer-se de*, *aprofitar*, *preparar*, *ser*, *faltar*, *guanyar*, etc.; els verbs «en forma reflexivo-impersonal o reflexivo-passiva»³³ («ninet que es posa per a espantar els ocells»), i els infinitius que impliquen un subjecte distint del de l'oració principal («Hi enviaré el noi per a saber noves de la malaltia», exemple de Fabra; v. § 4.4.2).

c) La classificació d'usos fins ara no classificats: infinitius «final-condicional» («Per a jugar a classe, queda't a casa»), «final-consecutiu» («És massa honor per a rebutjar-lo») i «de costum» («Per no tenir, ni camisa no tenia»);³⁴ classifica en grups diferents els exemples de Fabra «La nostra anada a Girona per veure el nostre pare» («motiu») i «Testimoniatge: declaració d'algú per a certificar...» («destinació»), tots dos casos d'infinitius dependents de noms postverbals; distingeix entre «Per dinar menjarem arròs» («infinitiu final atenuat i delimitat»)³⁵ i «Menjarem arròs per a dinar» («destinació»); dóna «Tirar per arquitecte, tirar per enginyer» («tendència»; Fabra³⁶ dóna «Tirar per a

33. RUAIX, Josep. *El català...*, p. 185.

34. RUAIX, Josep. *Punts...*, p. 148.

35. RUAIX, Josep. *Punts...*, p. 155.

36. *Diccionari...* Entrada *tirar*, p. 1641, col. dreta.

capellà»), i distingeix els adverbis de lloc i de temps quan són pròpiament de lloc i de temps de quan expressen destinació: «una escola vàlida *per a* avui i aquí».

d) La interpretació d'algun cas, adduint raons semàntiques i fonètiques, contrària a l'ús que fins ara es coneix de Fabra: és el cas de l'expressió de l'opinió («*Per a* mi, s'equivoca»), que Jané (v. § 1.4.5) propugna amb *per*, perquè n'havia trobat uns exemples de Fabra. RuaiX addueix exemples de Coromines amb *per a*.³⁷

1.5. La teoria de Coromines³⁸

Coromines parteix del fet que la distinció entre *per* i *per a* és necessària, però també del fet que, per establir-ne la distribució, cal defugir aquests dos extrems: el calc sistemàtic de l'espanyol —perquè no hi ha cap lògica immanent en el sistema espanyol— i el rebuig absolut de *per a*.

1.5.1. Anàlisi de la teoria de Fabra

D'entrada, Coromines analitza la visió que Fabra dóna del català antic i, de retruc, del contemporani. Afirmar que en alguns punts la realitat és més complexa del que descriu Fabra, i que ben aviat s'observen diferències entre els dialectes orientals i els occidentals —sobretot al País Valencià.

En síntesi, l'opinió de Coromines és que *per a* triga a aparèixer en els textos orientals i que relativament aviat en desapareix la *a* per «desgast fonètic» —paral·lelament a pronúncies com «per'xò»—, fins al punt que actualment ja no es fa servir en la llengua oral. En els textos occidentals, en canvi, es va desenvolupant l'ús de *per a*, no sense força influència de l'espanyol, fins al punt que en la llengua oral la distribució de les dues preposicions és paral·lela a la de la llengua veïna.

En resum, doncs, la situació actual de la llengua oral ha quedat, a grans trets, polaritzada entre els dos extrems que rebutja Coromines: l'abandó de *per a* en l'oriental i el calc de l'espanyol en el tortosí i en el valencià.

A continuació, Coromines analitza la teoria de Fabra, que creu difícil de seguir, estudiant els elements de la dreta de la preposició —els mots subordinats— i els de l'esquerra —els subordinants.

1.5.1.1. Ús de les preposicions segons el mot subordinat. Hi ha cinc contextos possibles:

a) Davant de sintagma nominal. Coromines defensa la distinció fabriana entre el «datiu» (*per a*) i el complement agent (*per*), tot i que creu que històricament hi pot haver una distinció segons que aquesta mena de sintagmes es refereixin a éssers animats —aviat generalment amb *per a*: «*per als* cavallers»—, inanimats —més vacil·lacions entre *per* i *per a*: «*per a* capillari» però «*per* llibres» —o abstractes— generalment amb *per*: «per profit».

També analitza uns quants casos solts: dóna «estudiar *per a* metge» perquè troba un cas semblant en la redacció de Fabra; dóna «*per* mi, que no hi és tot» com a «idiotisme»³⁹ propi del català.

37. RUAIX, Josep. *Punts...*, p. 158, n. 88.

38. COROMINES, Joan. «Nou converses...».

39. COROMINES, Joan. «Nou converses...», p. 137, n. 12.

b) Davant de conjunció. Abona totalment l'opció de Fabra per *perquè* causal. Però proposa escriure sempre *per quan*, *per si*, *per com*, perquè no hi ha possibilitat d'ambigüïtat.

c) Davant d'adverbi. No havent-hi possibilitats d'ambigüïtat, proposa d'escriure sempre *per* davant d'adverbi. Les construccions balears *per a sempre* o *per a Nadal*⁴⁰ en són excepcions aïllades. L'exemple de Fabra «Estic convidat *per a* demà» hauria d'anar amb *per*, paralelment, segons Coromines, a la distribució que es fa entre *fins* (davant d'adverbi i conjunció) i *fins a* (davant de nom, adjectiu i verb). I els adverbis *darrere* i *més* de les frases «Hem de guardar algunes pedres *per a* darrere» i «No dono *per a* més», cal considerar-los adverbis «substantivats»; expressant com expressen la destinació, s'han d'introduir, doncs, amb *per a*.

d) Davant d'un infinitiu simple amb valor causal. Frases com «Això li desagradava *per* no ser veritat» o «l'ordre dels criteris a seguir pels escriptors catalans» —que Fabra no havia estudiat mai—, Coromines les troba «acastellanades i d'un lleig estil oficinesc».

e) Davant d'altres infinitius. Coromines interpreta alguns casos de *per* o *per a* i infinitiu, sobre els quals Fabra no s'havia pronunciat. És el cas del que anomena infinitiu de «posterioritat», que interpreta com una «extensió metafòrica del gir final» i, per tant, va amb *per*.

- [18] Va anar a residir a França un parell d'anys, **PER** traslladar-se als Estats Units en l'edat madura.

Una altra «evolució metafòrica» del gir final és el que anomena *infinitiu de contraposició*:

- [19] El rei abandonà en aquesta crítica ocasió el partit dels grecs, **PER** seguir el dels Anjou.

També és una extensió metafòrica de l'infinitiu final el que s'usa en incisos de la mena següent:

- [20] Ha quedat malament, **PER** dir-ho així.

Finalment, també prescriu *per* davant d'un infinitiu que expressa una acció que s'espera però no s'ha realitzat encara:

- [21] Tinc tres noies **PER** casar.

1.5.1.2. ÚS DE LES PREPOSICIONS SEGONS EL MOT SUBORDINANT. L'anàlisi del mot de l'esquerra de la preposició és rellevant per la distinció que Fabra estableix entre l'infinitiu de finalitat —que depèn d'un verb d'acció voluntària— i el de destinació —que depèn d'altra mena de verbs i d'altres categories lèxiques.

En el cas dels infinitius subordinats a verbs, Coromines intenta delimitar quins són els verbs que cal no considerar d'«acció voluntària»: *bastar*, *tenir prou*, *necessitar*, *caldre* i equivalents; *mancar*, *faltar* i anàlegs; *usar* i *emprar*, *servir*, *servir-se de*, *valer-se de*, *valer més*; *aprofitar*, *utilitzar* i anàlegs.

Quan l'infinitiu depèn d'un nom, Coromines planteja dos problemes, reflectits en els dos exemples següents:

40. Tot i que *Nadal* és un nom, expressa temps, també.

- [22] la nostra anada a Girona **PER** veure el nostre pare
[23] El general donà un cop d'estat **PER** enderrocar la república.

En el primer, l'infinitiu depèn d'un nom «amb força verbal» i exigeix *per*; el problema sorgeix quan substituïm *anada* per *viatge*: aquest nom, té o no té força verbal?

En el segon, el problema està en la doble anàlisi sintàctica de *donar un cop d'estat*: és una perífrasi verbal —sinònima de 'revoltar-se'— i l'infinitiu que en depèn ha de ser introduït amb *per*, o, en canvi, és una estructura de «verb + complement directe» i l'infinitiu hauria de dur *per a*, perquè depèn d'un nom?

1.5.1.3. LA PASSIVA PRONOMINAL AMB COMPLEMENT AGENT EXPLÍCIT. Tot i que es troba en català antic, Coromines creu que actualment l'ús d'aquesta construcció és acastellanat i d'un lleig estil oficinesc:

- [24] Les accions que es van dur a terme **PER** l'espia de Moscou.

1.5.2. La proposta de Coromines

Argumentant que la distinció fabriana entre l'infinitiu final i el de destinació és massa difícil d'aplicar; que les construccions de *per* seguida d'un infinitiu simple, amb valor causal, són més aviat rares i poc genuïnes, i que els problemes d'ambigüitat es plantegen sobretot quan l'element subordinat o regit és un nom, un adjectiu o un pronom, Coromines proposa mantenir la distinció entre *per* i *per a* davant dels sintagmes nominals, quan el sentit ho exigeixi, i usar davant d'infinitiu, de conjunció i d'adverbi només *per*.

1.6. L'aportació de Solà a la teoria de Coromines⁴¹

1.6.1. Anàlisi de la normativa fabriana

Davant de les dificultats d'aplicació del sistema de Fabra —sobretot amb els infinitius—, Solà l'analiza estudiant, d'una banda, els casos reals d'ambigüitat si no s'utilitzen les dues preposicions, i, de l'altra, estudiant les bases del concepte d'infinitiu final.

1.6.1.1. Pel que fa a la possibilitat d'ambigüitat, Solà la veu real només amb els sintagmes nominals. N'exemplifica diferents casos amb les frases següents:

- [25] He fet portar això **PER** la Carme. («Mitjà.»)
[26] He fet portar això **PER A** la Carme. («Benefici.»)
[27] L'avió porta un salvavides **PER** cada passatger. («Distribució.»)
[28] L'avió porta un salvavides **PER A** cada passatger. («Destinació.»)
[29] Collecta feta **PER** Catalunya («Lloc per on»; «mirant a.»)
[30] Collecta feta **PER A** Catalunya («Benefici.»)
[31] L'he comprat **PER** Nadal. («Durant.»)
[32] L'he comprat **PER A** Nadal. («Destinació.»)
[33] He portat un adob molt bo **PER** el camp. («Lloc per on.»)
[34] He portat un adob molt bo **PER AL** camp. («Destinació.»)
[35] M'han donat un quilo de veces **PER** el canari. («En bescanvi de.»)
[36] M'han donat un quilo de veces **PER AL** canari. («Destinació.»)

41. Vegeu les obres de SOLÀ a l'epígraf 7.

1.6.1.2. Amb altres categories lèxiques, l'ambigüitat sembla més condicionada, d'una banda, perquè la possibilitat que siguin introduïdes amb *per* és menor i, de l'altra, perquè generalment el context en desfà la possible ambigüitat:

- [37] Aquells caragolets són PER aquí. («Lloc per on.»)
- [38] Aquells caragolets són PER A aquí. («Lloc destinat.»)
- [39] Guarda els torrons PER en acabat el cine. («Moment futur.»)
- [40] Guarda els torrons PER A en acabat el cine. («Moment futur.»)
- [41] Porta uns quants quadres PER on ell et digui. («Lloc per on.»)
- [42] Porta uns quants quadres PER A on ell et digui. («Lloc destinat.»)
- [43] Aquella balda és PER si el vent obre la porta. («Causa.»)
- [44] Aquella balda és PER A si el vent obre la porta. («Destinació.»)

1.6.1.3. Pel que fa al concepte *fabrià* d'infinitiu final —el que depèn d'un verb d'acció voluntària (v. § 1.3.4)—, n'analitza els dos fonaments: el concepte de *dependència* i el d'*acció voluntària*.

Solà exposa les dificultats de definició que presenta el concepte de *dependència* i proposa que, quan es diu «tal complement depèn de (o està regit per) tal element», s'entengui que aquest element no pot prescindir d'aquest complement; així, en la frase «Acostuma a dinar tard», *a dinar tard* «depèn» de *acostuma* perquè aquest verb no pot prescindir d'aquest complement.

En el cas dels complements causals i finals, Solà creu que no hi ha aquest grau de dependència, i, si de cas, quan pot haver-hi un complement regit per un verb, la preposició és *per*, com en l'exemple següent:

- [45] M'esforçaré PER acabar el motor per [tal de] poder demostrar que només hi havia set hores de feina.

A més, hi ha els casos prou coneguts en què no és clar de quin element depèn el sintagma preposicional:

- [46] ERC presenta una llei PER regular la fecundació artificial.⁴²

Quant al concepte d'*acció voluntària*, primer defineix el concepte d'acció i a continuació presenta les dificultats d'un intent de classificació dels verbs amb aquesta etiqueta.

Solà parteix del concepte d'acció entesa com «un esdeveniment causat, provocat, i controlat per un Agent [...], això és, un subjecte animat que actua voluntàriament i, per tant, intencionadament».⁴³

A continuació presenta tres proves sintàctiques per comprovar si un verb és d'acció:

- a) Un verb d'acció admet l'imperatiu: *vine, vés*, etcètera.
- b) Només un verb d'acció admet ser modificat per certs adverbis o locucions modals: *vine amb compte, vés expressament a...*, etcètera.
- c) Només un verb d'acció admet ser substituït pel «proverb» o «proforma» *fer-ho*: *Vine amb compte, però fes-ho ràpid*.

42. Es tracta d'una llei per regular la fecundació artificial o la frase es pot interpretar així: «Per regular la fecundació artificial, ERC presenta una llei?»

43. SOLÀ, Joan. «Anàlisi...», p. 138.

D'entrada, però, es planteja un problema, perquè certs verbs que clarament no són d'acció admeten almenys una d'aquestes proves:

[47] Sigues bon minyó!

A més, certs verbs, en principi d'acció, segons el context, admeten o no alguna d'aquestes proves:

[48a] He arribat expressament fins a la plaça.

[48b] * El tren ha arribat expressament fins a la plaça.

Verbs com *usar*, *emprar*, etc. —tractats tradicionalment com d'acció no voluntària— admeten les proves esmentades:

[49] Joan, usa deliberadament el ganivet; però FES-HO AMB COMPTE.

[50] Vosaltres! Empreu les eines adequades!

I, encara, malgrat les tres proves, hi ha molts verbs difícils de classificar entre els d'acció voluntària o no voluntària: *desitjar*, *esperar*, *creure*, etcètera.

1.6.1.4. Hi ha una qüestió lligada a la necessitat de distingir entre un infinitiu final —introduït amb *per*— i els altres infinitius —introduïts amb *per a*—: la genuïnitat de la construcció de *per* més un infinitiu simple amb valor causal. Si s'accepta aquesta estructura, sembla evident que cal mantenir *per a* amb l'infinitiu final per evitar possibles ambigüitats; si no s'accepta, no cal, perquè mai o quasi mai no s'entendrà que un infinitiu precedit de *per* té un valor causal.

Solà està d'acord amb Ruaix que aquesta construcció ha estat i és viva des de fa segles en tota mena d'escrits i en la llengua oral, i en dona les explicacions següents: alguns usos en deuen a descuits, alguns casos són acceptables, però, sobretot, aquesta construcció s'ha estès perquè Fabra no en va parlar i, en conseqüència, els correctors no l'han corregida en els textos.

Tanmateix, aquesta construcció en molts dels usos és percebuda com a inacceptable, gairebé agramatical:

[51] * Bec PER tenir set.

[52] * Això li desagrada PER no ser veritat.

[53] * Beurem xampany PER venir el teu germà.

I, finalment, afirma que encara que alguns casos de *per* amb infinitiu simple causal siguin acceptables («Els jugadors cobren *per* jugar un partit»), es podria postular l'ús exclusiu de *per* davant d'infinitiu i els casos d'ambigüitat serien mínims.

Solà lliga a aquesta construcció la de *per* amb un adjectiu amb valor causal, que tampoc no accepta, tot i que reconeix que força gramàtics l'accepten:

[54] ~ Aquesta tesi és incorrecta, si més no PER simplista.

1.6.2. Concreció i defensa de la proposta de Coromines

1.6.2.1. Arribat en aquest punt, Solà es planteja la viabilitat de les cinc propostes que, a parer seu, podrien ser plantejades:

- a) Continuar amb el sistema de Fabra.
- b) Eliminar la preposició *per a*.

- c) Adoptar el sistema dels dialectes que mantenen *per a*.
- d) Permetre la convivència de les propostes *b* i *c*.
- e) Adoptar la proposta Coromines.

Pel que fa al sistema de Fabra, tal com ja hem comentat més amunt, Solà creu que necessita una revisió a fons.

La possibilitat d'eliminar totalment la preposició *per a*, només la defensa un sector molt minoritari.⁴⁴

Pel que fa al sistema «tortosí-valencià», Solà considera que Fabra hauria fet bé de proposar-lo com a norma; actualment, però, és «sociolingüísticament irrecuperable» perquè afavoreix un nombre incomparablement menor de parlants. A més, considera que és més fàcil per als tortosins i els valencians adoptar el sistema de Coromines, que per a la resta de parlants seguir el sistema meridional.

El manteniment de dues normes en l'estàndard —possible en altres aspectes de la llengua, perquè no comprometen l'estabilitat del sistema ni la intercomprensió dels parlants— comprometria greument la claredat, almenys en l'expressió escrita.

1.6.2.2. Per tant, Solà recomana de seguir la proposta de Coromines, la qual, però, necessita unes precisions. Són les següents:

a) Didàcticament, és útil atribuir a la preposició *per* la noció semàntica d'«anterioritat» i a *per a*, la de «posterioritat».

b) Entre els casos de necessitat de distinció davant de sintagma nominal, es poden incloure els exemples referents als locatius com:

- [55] Aquells caragolets són **PER** aquí. («*Lloc per on.*»)
- [56] Aquells caragolets són **PER A** aquí. («*Lloc destinat.*»)
- [57] Porta uns quants quadres **PER** on ell et digui. («*Lloc per on.*»)
- [58] Porta uns quants quadres **PER A** on ell et digui. («*Lloc destinat.*»)

Amb els temporals, en canvi, no havent-hi possibles ambigüitats, la distinció no cal:

- [59] El vi blanc és **PER** demà.
- [60] Guarda els torrons **PER** en acabat el cine.
- [61] **PER** quan ho necessites?
- [62] Vaig comprar un gall dindi **PER** Nadal.

c) Cal mantenir la distinció entre, d'una banda, les idees d'«en opinió de» i de «si depèn de» —amb *per*— i, de l'altra, la de «benefici» —amb *per a*.

- [63] **PER** mi les Malvines tenen un gran interès estratègic.
- [64] **PER** mi, ja te'n pots anar.
- [65] **PER** Als anglesos les Malvines tenen un gran interès estratègic.

d) Necessàriament hi ha d'haver uns casos de fluctuació, ja que és un punt que no es pot considerar absolutament tancat. Això no obstant, cal no oblidar que *per a* és el terme marcat de l'oposició: és a dir, que en aquests casos, cal fer-la servir només quan realment hi pugui haver ambigüitat.

44. *Un model de llengua...*, p. 28-29, i § 8, p. 33. Joan Sales, que havia defensat l'eliminació absoluta de *per a*, en el pròleg a *Lleures* de Coromines (p. 14), afirma: «haig de reconèixer [...] que les rares vegades que de bon començ no m'acabaven de convèncer les seves raons [de Coromines], al cap del temps han acabat guanyant-me; així, per exemple, en l'ardua qüestió del «per a». També segueixen aquest criteri autors com Quim Monzó i Sergi Pàmies.

- [66] PER un catalanisme popular
- [67] un rei PER la democràcia
- [68] Ell volia PER dona la filla del comte.
- [69] Estudiar PER capellà.
- [70] els esforços PER una feina ben feta
- [71] Sacrificar-se PER algú.
- [72] S'aplegà una gran gentada PEL lliurament dels premis Jaume I.
- [73] No n'hi ha PER tant. (V. § 4.3.2.)
- [74] Aquesta balda és PER si el vent obre la porta.
- [75] En Pere construeix pisos PER llogar.
- [76] Vés-me a comprar pastilles PER dormir.
- [77] terra PER conrear
- [78] roba PER rentar
- [79] Paper PER escriure cartes.

e) Hi ha uns quants casos concrets, encara, sobre els quals la decisió ha de ser personal. Solà dóna la seva preferència, advertint, però, que no deixa de vacillar en alguns.

Amb *per a*:

- [80] Aquelles bigues són PER A les golfes.
- [81] He dut un pom de flors PER AL menjador.
- [82] He comprat una camisa PER AL pare.
- [83] Tot sigui PER A bé de la llengua.
- [84] Busquem un rei PER A la democràcia.
- [85] Això no pot ser PER A ta germana.

Possibles amb *per a* (amb un altre sentit amb *per*):

- [86] Aquelles bigues són PER AL darrere. («Destinació»; amb *per*, «lloc on».)
- [87] En Pere treballa PER A mi. («Benefici» o «sota les ordres de»; amb *per*, «en el lloc de» o «en comptes de».)
- [88] No hi ha motiu PER A tant descontentament. («Conseqüència»; amb *per*, també.)
- [89] Dinarem als Jutjats mateix PER A més comoditat. («Finalitat»; amb *per*, «motiu».)
- [90] El Barça jugarà PER AL tercer lloc. («Finalitat»; amb *per*, «mirant a».)
- [91] Falten cinc minuts PER A les deu. («Idea anàloga a la de finalitat», amb *per*, igual.)
- [92] Vaig comprar un gall dindi PER A Nadal. («Destinació»; amb *per*, «durant».)

Segons Solà, però, aquests mateixos casos poden anar amb *per*, perquè la necessitat de distinció semàntica és mínima:

- [93] Aquelles bigues són PER darrere.
- [94] Aquelles bigues són PEL darrere.
- [95] En Pere treballa PER mi.
- [96] No hi ha motiu PER tant descontentament. (V. § 4.3.2.)
- [97] Dinarem als Jutjats mateix PER més comoditat. (V. § 4.3.2.)
- [98] El Barça jugarà PEL tercer lloc.
- [99] Falten cinc minuts PER les deu.
- [100] Vaig comprar un gall dindi PER Nadal.

Amb *per*:

- [101] Vindrem PER veure els gossos d'atura.
- [102] Li han donat 500.000 pessetes PER redactar l'informe.
- [103] Molinet: instrument petit PER moldre.

- [104] No n'hi ha PER tant. (V. § 4.3.2.)
- [105] Jo ja no dono PER més. (V. § 4.3.2.)
- [106] Campanya PER l'estadi nou.
- [107] Hem dinat als Jutjats PER comoditat.
- [108] Lluitem PER la democràcia.
- [109] Això no pot ser PER ta germana. («En opinió de ta germana.»)
- [110] PER ta germana, això és injust.
- [111] PER mi no ho facis.
- [112] PER mi que ho cobren més car del compte.
- [113] PER mi, ho cobren més car del compte.
- [114] He comprat un pis PER demà.
- [115] Preparar-m'ho PER d'aquí una hora.⁴⁵
- [116] T'ho tindrè amanit PER quan em diguis.
- [117] Deixa-ho PER després.

1.7. L'aportació d'Antoni M. Badia en la gramàtica de 1994

Pel que fa a l'infinitiu simple causal, Badia dóna com a correctes els exemples següents:⁴⁶

- [118] Ho diuen PER VOLER quedar bé.
- [119] T'han multat PER INFRINGIR el codi de circulació.
- [120] El devien contractar PER VENDRE (tan bé) a domicili.

A continuació dóna els exemples d'«infinitiu final» següents:

- [121] Et convenceran PER PRESENTAR-TE com a candidat.
- [122] El devien contractar PER A VENDRE a domicili.

Segons l'autor, la preposició indica 'amb l'objectiu de', i la frase és substituïble per una frase amb *a fi que*.

En tercer lloc, amb infinitiu, dóna exemples amb «infinitiu causal i final ensembles»:

- [123] M'acosto a la mesa PER SALUDAR el president.
- [124] Es va escarrassar tota la vida PER INSTRUIR analfabets.

Segons l'autor, aquí la preposició indica 'a causa i amb l'objectiu de', i la frase és substituïble per una frase amb *perquè* i el verb *voler* en la mateixa persona gramatical que la del verb principal:

- [125] M'acosto a la mesa PERQUÈ VULL SALUDAR el president.
- [126] Es va escarrassar tota la vida PERQUÈ VOLIA INSTRUIR analfabets.

La concordança de persona gramatical entre el subjecte del verb i la del verb principal fa veure que el subjecte ha de ser el mateix, cosa que Badia no diu explícitament. Però aquesta deducció es reforça, perquè en els exemples d'infinitiu «final» el subjecte és diferent.

1.8. L'aportació de Lluís López del Castillo

A diferència d'altres gramàtics, López del Castillo no dedica cap apartat específic a aquestes dues preposicions, però la seva gramàtica conté prou informació sobre aquesta

45. SOLÀ dóna «d'aquí una hora» i no «d'aquí a una hora» (ex. 106.27).

46. BADIA I MARGARIT, Antoni M. *Gramàtica...*, 1994, p. 228 i 231.

qüestió, ni que sigui implícita. Aquest autor dóna com a exemple de «passiva pronominal» l'estructura de passiva impersonal amb expressió del complement agent, que Coromines condemna:⁴⁷

[127] El cas que es fa dels pipicans **per part** dels amos dels gossos és encara insuficient.

El fet que marqui l'agent en negreta i que a continuació doni aquesta mateixa frase «amb complement agent el·líptic» demostra que no hi veu cap problema:

[128] El cas que es fa dels pipicans és encara insuficient.

Pel que fa als altres usos d'aquestes preposicions, els trobem distribuïts, segons que siguin «connectors» lligats a les diferents categories lèxiques. Dins dels connectors del sintagma adverbial de temps destaca que accepta la parella de possibilitats següents, per la novetat que suposa acceptar *per* davant de SN en aquest cas:

[129a] M'ho han encarregat **PER AL** tercer diumenge de juny.

[129b] M'ho han encarregat **PEL** tercer diumenge de juny.

1.9. L'aportació de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

En un opuscle sobre traducció editat per la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya l'any 1999, hom rebutja «la falsa passiva pronominal»: «Cal anar amb compte quan al costat d'una construcció de passiva pronominal apareix també el subjecte agent. Aquesta construcció fa referència al que en català s'ha anomenat “la falsa passiva pronominal”, que s'ha d'evitar».⁴⁸

[130a] SE establecerán **POR LA ADMINISTRACIÓN** las condiciones y procedimientos [...].

[130b] L'Administració ha d'establir les condicions i els procediments [...].

1.10. L'aportació de Rafel Torné

L'any 2000, Rafel Torné va fer «Un suggeriment sobre la normativa que regeix la distribució de *per* i *per a* davant d'infinitiu».⁴⁹ Havent-se adonat del problema que comentem al § 1.3.4, en relació amb el punt de la gramàtica de 1956 de Fabra en què parla de la doble possibilitat de *per* i *per a* davant dels infinitius causals i finals alhora, proposa prescriure universalment *per a* tot infinitiu final l'ús de *per a*, i deixar com a opcional l'ús de *per* «per als casos en què l'autor vulgui remarcar el matis de causa o motiu, i també per a certs casos en què hi ha un ús vacil·lant [...] perquè no s'hi veu un predomini clar de cap de les dues idees (causa o motiu)». Així proposa deixar com a opcional, sense cap mena de preferència, l'ús d'una preposició o l'altra en frases com les següents:

[131a] Em vendré un tros de la finca **PER A** PODER conservar la resta.

[131b] Em vendré un tros de la finca **PER** PODER conservar la resta.

47. LÓPEZ CASTILLO, Lluís. *Gramàtica...*, p. 41-42.

48. GENERALITAT DE CATALUNYA. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. *Criteris de traducció...*, p. 29.

49. V. la bibliografia.

Aquesta proposta, segons l'autor, respecta la norma de Fabra, la pràctica dels diferents dialectes, la divergència o coincidència amb el castellà, l'opció personal de qui redacta i el criteri de senzillesa d'aplicació de la norma.

1.11. L'aportació de Maria Josep Cuenca

En un treball publicat el 2001, Maria Josep Cuenca fa la proposta següent sobre l'ús d'aquestes dues preposicions davant d'infinitiu:⁵⁰

Si analitzem l'ús escrit de Fabra i els casos i els exemples que proposa la normativa, observarem un denominador comú: no es tracta del fet que hi hagi un verb d'acció voluntària o no, sinó de la presència activa d'un agent en la construcció. Això explica que:

a. Si la clàusula final depèn d'un element no verbal, la preposició a utilitzar és *per a*. N'hi ha, però, una aparent «excepció»: quan depèn d'un substantiu d'origen verbal; clar que [*sic*], en aquest cas, el nom hereta la xarxa del verb *i*, per tant, hi ha un agent actiu (explícit o no).

b. Si la clàusula depèn d'un verb, *per* s'activa en el cas que el subjecte sigui agent i *per a* si no ho és, cosa que dona compte dels verbs que no són d'acció voluntària i també de les formes verbals que han perdut la capacitat agentiva, com és el cas de les passives (incloent-hi les clàusules de participi). Com a norma pràctica [...], sabem si un verb en activa té un subjecte agent si hi podem afegir l'adverbi *voluntàriament*.

Per tant, introdueix el que considera una noció més fàcil d'identificar: la d'agent.

2. Usos de *per* i *per a* unànimement acceptats o rebutjats

2.1. Usos de *per* unànimement acceptats o rebutjats

2.1.1. «Lloc *per on*»

[132] Passarem **PEL** camp.

[133] Passarem **PER** on vulguis.

[134] Passarem **PER** allà dalt.

2.1.2. «*Durant*»

[135] Llogarem la casa **PER** un any.

[136] **PEL** maig, cada dia un raig.

2.1.3. *Temporal distributiu*

[137] Us ho diré **PER** última vegada: aneu-vos-en!

2.1.4. *Freqüència*

[138*a*] Vindré tres cops **PER** setmana.

Al costat de [138*b*]:

[138*b*] Vindré tres cops la setmana.

50. CUENCA, Maria Josep. «Norma, gramàtica i teoria lingüística», p. 30 (v. la bibliografia).

2.1.5. *Estar per*

- [139] Perdona'm; ara no puc **ESTAR PER** tu.
[140] Deixa'l, que no **ESTÀ PER** brocs.

2.1.6. *Anar per*

2.1.6.1. «*Anar per* + SINTAGMA NOMINAL».

- [141] Anem **PER** feina!

2.1.6.2. *Anar per bé/mal*.

- [142] Si la malaltia continua **ANANT PER BÉ**, aviat podràs sortir de l'hospital.

2.1.7. *Causa*

2.1.7.1. «*Per* + NOM ABSTRACTE».

- [143] Ho ha fet **PER** ambició.

2.1.7.2. «*Per* + NOM ANIMAT».

- [144] La festa es fa **PER** en Daniel.

2.1.7.3. «*Per* + NOM NO ANIMAT».

- [145] S'ha de tancar el jardí **PER** les plantes tropicals.

2.1.7.4. «*Per* + PRONOM».

- [146] La festa es fa **PER** ella.

2.1.7.5. «*Per* + INFINITIU COMPOST».

- [147] Ho sap **PER** haver-ho sentit.

2.1.7.6. LOCUCIONS CONJUNTIVES.⁵¹

- [148] El president va evitar les votacions **PER TAL COM** sabia que li serien desfavorables.

2.1.8. *Mitjà*

2.1.8.1. «*Per* + NOM ABSTRACTE».

- [149] Va vèncer l'adversari **PER** intel·ligència.

2.1.8.2. «*Per* + NOM ANIMAT».

- [150] T'ho faré arribar **PEL** secretari.
[151] T'ho faré arribar **PER VIA DEL** secretari.⁵²

51. Hi ha també les locucions obsoletes *per ço que*, *per ço com* i *per quant*.

52. L'ús del substantiu *via* com a preposició en la frase *T'ho faré arribar VIA secretari*, en què introdueix la idea de mitjà amb un nom animat, tot i que semblava un abús inadmissible (cf. capítol XXI, § 6.1.1), ha estat admès en la segona edició del DIEC: «La notícia va arribar via Canyameres» (s. *via*).

2.1.8.3. «Per + PRONOM».

[152] Ho sabràs PER mi abans que PER ningú més.

2.1.9. Complement agent

2.1.9.1. EN LES PASSIVES MORFOLÒGIQUES.

[153] El calendari electoral va ser fixat PER la Junta Directiva.

2.1.9.2. *INTRODUÏT PER *per part de*. L'ús d'aquesta locució en comptes de *per* ha estat denunciada com un abús (v. § 1.4.5).

[154a] * El protocol va ser signat PER PART DEL ministre.

[154b] El protocol va ser signat PEL ministre.

Però quan el verb es nominalitza —i consegüentment tant l'agent com el complement directe es poden introduir amb *de*—, l'ús de *per part de* no és més estrany que el de *per*.

[155] la signatura del protocol DEL ministre

[156] la signatura del protocol PEL ministre

[157] la signatura del protocol PER PART DEL ministre

2.1.9.3. INTRODUÏT PER *de*. Darrere de certs participis passats (v. § 1.3), el complement agent usualment es regeix per *de*:

[158] Va venir acompanyada d'un noi molt ben plantat.

2.1.10. Finalitat

2.1.10.1. «Per + INFINITIU “FINAL”» (v. § 1.3).

[159] Vindrem PER parlar amb vosaltres.

[160] la nostra anada a Girona PER veure el pare⁵³

2.1.10.2. «Per *tal de* + INFINITIU “FINAL”».

[161] L'Administració intervindrà en l'afer PER TAL DE resoldre els problemes dels veïns.

Cal recordar que l'ús d'aquesta locució per introduir complements que depenen de verbs que no siguin d'«acció voluntària» (v. 1.3 i 1.6.1) o d'altres categories lèxiques és un abús que cal evitar:

[162a] * Hi ha d'haver bona voluntat PER TAL DE resoldre la situació.

[162b] Hi ha d'haver bona voluntat PER resoldre la situació.

[163a] * mesures PER TAL D'eliminar les rates

[163b] mesures PER eliminar les rates

2.1.11. Manera

LOCUCIONS

[164] Cal presentar les alegacions PER escrit.

53. El DLC elimina aquest exemple: mera qüestió d'espai o rebuig d'aquest ús de *per*? (V. § 1.4.4.)

[165] PER sort, els veïns eren fora en el moment de l'explosió.

[166] No te'n refiïs: sempre va PER les seves.

2.1.12. *Distributiu*

[167] un pa PER home

[168] una ració PER persona i PER dia

2.1.13. *Predicatiu*

2.1.13.1. «Per + ADJECTIU».

[169] Tenen la Maria PER inútil.

2.1.13.2. «Per + NOM».

[170] Què prendran els senyors PER postres?

[171] PER càstig, el van fer anar caminant a Montserrat amb cigrons a les sabates.

[172] Volia PER dona la filla del comte.

2.1.14. «Mirant a»

[173] Fem-ho tot PER Déu.

2.1.15. «Una persona per una altra, una cosa per una altra»

2.1.15.1. «En el lloc de qui o de què o en comptes de qui o de què».

[174] A la segona part, va jugar Koeman PER Bakero.

[175] Per amanir, fem servir llimona PER vinagre.

[176] Va venir en Pere PER la Maria.

[177] Va dir *depenent* PER *dependent*.

2.1.15.2. «En bescanvi de qui o de què».

[178] El president Núñez va dir: «Spasic PER Koeman? Ni pensaments!».

[179] L'oferta és: deu gallines PER un be.

2.1.15.3. «Al preu de què».

[180] PER mil pessetones, s'emporta un joc de coberts de plata sencer, senyora!

2.1.15.4. «En nom de qui o de què».

[181] Va parlar PER tothom i ningú li havia donat aquesta representació.

[182] La van deixar en llibertat condicional PER principi de pressuposició d'innocència.

2.1.16. «Allò a favor de qui o de què»

[183] El poble va votar PER la democràcia.

[184] Si estàs PER ell, no estàs PER la democràcia.

2.1.17. «Allò en consideració a qui o a què»

[185] PER la rapidesa amb què treballa, encara ho fa prou bé.

[186] Cobra poc PER la mena de feina que fa.

[187] PER ser doctor en economia, no se'n surt gaire bé amb els comptes de la casa.

[188] PER haver corregut la maratón aquest matí, no et veig gaire cansada.

2.1.18. *Concessiu*

2.1.18.1. «Per + ADVERBI + que + VERB EN SUBJUNTIU».

[189] PER LLUNY QUE VAGIS, et perseguirà el record del que has fet.

2.1.18.2. «Per + ADJECTIU + que + VERB EN SUBJUNTIU».

[190] PER RÀPIDA QUE SIGUI, una persona no atraparà mai un guepard.

2.1.19. «Oposició, situació enfront d'una altra cosa i en correspondència amb aquesta»

[191] Estar posats cara PER cara.

[192] E yo'ls combatré cors PER cors.⁵⁴

[193] Fa tres anys, dia PER dia, que va morir el meu germà.

2.1.20. *Nexe d'una comparació*

[194] Preu PER preu, sabates grosses.

[195] Tant PER tant, queda't a l'empresa.

2.1.21. *«Imminència d'una acció»

[196a] * El tren està PER arribar. (DIEC, s. *estar*.) [196b] El tren està a punt d'arribar.

2.1.22. «Acció no feta encara»

[197] Pisos PER llogar

[198] Tot això està PER fer.

2.1.23. *Introduint incisos*

[199] La guerra és, PER dir-ho així, un mecanisme regulador de la demografia.

2.1.24. *Modal*

[200] L'orador va començar PER recordar els morts i va acabar PER mortificar els vius.

2.1.25. «Costum»

[201] PER no llegir, ni les cartes dels restaurants no llegia.

2.1.26. *Casos de règim*

[202] S'esforçava PER tenir èxit.

[203] La lluita PER la supervivència.

[204a] ~ Aquest poble es caracteritza PER estar sempre a punt per a la gresca.

[204b] Aquest poble es caracteritza PEL FET D'estar sempre a punt per a la gresca.

2.1.27. *Locucions i modismes*

[205] Si no em vols entendre, PER TU FARÀS!

[206] No et preocupis que, si li interesses, ja FARÀ PER veure't.

[207] FES PER MANERA que el president et rebi.

54. Exemple del *Curial e Güelfa* que dona el DCVB (entrada *per*, p. 441, col. dreta).

2.1.28. *Per contra*

Malgrat que Albert Jané,⁵⁵ seguint una observació de Coromines, condemna aquesta locució com a «gallicisme superflu», tant el DIEC com el DLC l'admeten en el sentit d'al contrari, al costat de *en canvi*.

[208a] En Pere s'enfonsa davant l'adversitat; **PER CONTRA**, la Maria se supera.

[208b] En Pere s'enfonsa davant l'adversitat; **EN CANVI**, la Maria se supera.

2.2. Usos de *per a* unànimement acceptats o rebutjats

2.2.1. «Direcció cap a un lloc»

Tots els gramàtics l'accepten, però recomanen l'ús de *cap a* perquè és més usual i genuïna.

[209a] ~ Hi ha un tren **PER A** París cada dia.

[209b] Hi ha un tren **CAP A** París cada dia.

2.2.2. Destinació

2.2.2.1. «NOM + *per a* + NOM ANIMAT».

[210] Hi ha una carta **PER AL** teu germà.

2.2.2.2. «ADJECTIU O PARTICIPI PASSAT + *per a* + NOM ANIMAT».

[211] les joguines comprades **PER ALS** nens

[212] clima agradable **PER ALS** clients

2.2.2.3. «VERB + *per a* + NOM ANIMAT».

[213] Tant **PER ALS** fills com **PER A** les filles, en Pere pensa en una carrera universitària.

2.2.2.4. «NOM + *per a* + NOM NO ANIMAT».

[214] flors **PER A** les habitacions

2.2.2.5. «ADJECTIU O PARTICIPI PASSAT + *per a* + NOM NO ANIMAT».

[215] flors comprades **PER A** les habitacions

[216] manteniment adequat **PER A** les sabates

2.2.2.6. «VERB + *per a* + NOM NO ANIMAT».

[217] **PER A** la casa de la costa, vol la millor decoració.

2.2.2.7. «NOM + *per a* + PRONOM».

[218] **PER A** tu, la millor residència.

2.2.2.8. «ADJECTIU O PARTICIPI PASSAT + *per a* + PRONOM».

[219] Pensada únicament **PER A** ella, aquesta joia no la pot decebre.

[220] No tota medicina bona **PER A** mi, ho és **PER A** tu.

55. Article del 5.3.1983.

2.2.2.9. «VERB + *per a* + PRONOM».

- [221] Es proposa PER A tothom una escola gratuïta i de qualitat.

3. *Perquè, per què i per a què*

3.1. *Usos de perquè*

3.1.1. *Conjunció causal*

- [222] S'ha acabat la vaga PERQUÈ els obrers han aconseguit el que volien.
 [223] No vols venir, PERQUÈ és tard, o PERQUÈ hi haurà el teu professor?
 [224] PERQUÈ és tard, no vols venir?
 [225] PERE: No vull venir, gràcies.
 MARIA: PERQUÈ és tard...?

3.1.2. *Conjunció final*

- [226] Els obrers feien vaga PERQUÈ els acceptessin les seves reivindicacions.

3.1.3. *Casos d'ambigüïtat entre l'ús causal i el final*

Quan *perquè* té un valor causal, el verb de l'oració subordinada va en indicatiu; quan en té un de final, aquest verb va en subjuntiu. Si el verb està en primera o segona persona del plural del present d'indicatiu —la subordinada té valor causal, doncs— o del present de subjuntiu —la subordinada té valor final, doncs—, hi ha ambigüïtat perquè aquestes dues persones d'aquests dos temps són morfològicament idèntiques:

- [227] Ens apugen el sou PERQUÈ treballem més.⁵⁶

Si el valor que donem a la subordinada és el causal, podem desfer l'ambigüïtat tal com segueix:

- [228] Ens apugen el sou, JA QUE treballem més.
 [229] Ens apugen el sou PER TAL COM treballem més.
 [230] COM QUE treballem més, ens apugen el sou.

Si el valor que donem a la subordinada és el final, podem desfer l'ambigüïtat tal com segueix:

- [231] Ens apugen el sou PER TAL QUE treballem més.
 [232] Ens apugen el sou A FI QUE treballem més.

3.1.4. *Cas d'ambigüïtat amb perquè causal segons l'entonació i la puntuació de la frase*⁵⁷

Considerem la frase següent:

- [233] No ho va fer PERQUÈ tu paties.

Té dues interpretacions possibles:

a) 'No ho va fer perquè sabés que això et feia patir i amb la voluntat deliberada de fer-te patir.'

56. Cas plantejat per Albert Jané en el seu article del 13.6.1976.

57. Cas plantejat per Albert Jané en el seu article del 10.1.1982.

b) 'Va evitar deliberadament de fer això, perquè sabia que paties només de pensar que ho podria fer.'

Si donem a la frase la interpretació *a*, aquesta interpretació es pot reforçar com segueix:

[234] No ho va fer PERQUÈ sabés que paties.

Si donem a la frase la interpretació *b*, aquesta interpretació queda assegurada amb una coma abans de *perquè*:

[235*a*] No ho va fer, PERQUÈ paties.

O, encara, amb una altra conjunció causal:

[235*b*] No ho va fer, JA QUE paties.

[235*c*] No ho va fer, PER TAL COM paties.

[235*d*] COM QUE paties, no ho va fer.

3.1.5. Substantivació de *perquè* causal

Com altres categories lèxiques, la conjunció causal *perquè* pot ser substantivada. Aquest procés sintàctic implica que *perquè* pot anar acompanyat de totes les categories lèxiques que poden acompanyar un substantiu: article, adjectiu, complements del nom i oracions adjectives de relatiu.

[236] un bon PERQUÈ de la seva actuació

[237] el PERQUÈ que dóna

A més, el *perquè* substantivat pot formar el plural amb una *-s*:

[238] uns bons PERQUÈS de la seva actuació

[239] els PERQUÈS que dóna

Finalment, pot fer qualsevol de les funcions sintàctiques que fa un substantiu:

[240] Els PERQUÈS que dóna no em serveixen. (*Subjecte.*)

[241] Necessita uns bons PERQUÈS de la seva actuació. (*Complement directe.*)

[242] Em refereixo al PERQUÈ que va donar el ministre. (*Complement preposicional.*)

Cal anar amb compte a no barrejar les estructures sintàctiques pròpies d'aquest ús amb les de la construcció *per què* (v. § 3.2.1.2). Considerem la frase següent:

[243*a*] * Ja t'explicaré el PERQUÈ la classe ha funcionat malament.

Perquè, tal com ja hem dit, en aquest cas és un substantiu; *la classe no ha funcionat*, una oració. La raó de l'agramaticalitat d'aquesta frase és que no podem adjuntar a un substantiu una oració sense cap nexa, tal com es veu en l'exemple següent:

[243*b*] * Ja t'explicaré la raó la classe ha funcionat malament.

La solució és doble: o bé enllaçar *perquè* (substantiu) amb l'oració— que, aleshores, ha de ser nominalitzada— amb algun nexa:

[243*c*] Ja t'explicaré el PERQUÈ del mal funcionament de la classe;

o bé fer servir la interrogativa indirecta (la preposició + el pronom interrogatiu) *per què* (v. § 3.2.1.2):

[243*d*] Ja t'explicaré PER QUÈ la classe ha funcionat malament.

3.2. Usos de per què

3.2.1. Com a interrogativa

3.2.1.1. COM A INTERROGATIVA DIRECTA. La interrogació directa es caracteritza per una entonació final ascendent —que es transcriu amb el signe d'interrogació final— i per la presència d'un element interrogatiu —excepte les que tenen com a resposta *sí* o *no*. En aquest cas, *per què* és l'element interrogatiu i equival a «per quina raó»; és a dir, té un valor causal.

- [244] PER QUÈ m'han multat?
- [245] PER QUÈ no seus en aquesta cadira?
- [246] PER QUÈ sempre vas al lavabo durant els exàmens?

3.2.1.2. COM A INTERROGATIVA INDIRECTA. No sempre, però, plantegem una pregunta directament, sinó que ho fem en forma de dubte, de desig o afirmant que ens preguntem alguna cosa; per la raó que sigui no ens interessa o no ens convé plantejar directament una pregunta. Aleshores fem servir una estructura interrogativa indirecta.

A diferència de la directa, la interrogativa indirecta és una oració subordinada que depèn de verbs com *no saber*, *preguntar-se*, *explicar* o altres de semànticament afins. Es caracteritza per una entonació d'afirmació i, per tant, per l'absència del signe d'interrogació; igualment com la directa, però, inclou un element interrogatiu. Un d'aquests elements és *per què*, que també en aquest cas equival a «per quina raó».

- [247] Ignoro PER QUÈ m'han multat.
- [248] M'agradaria saber PER QUÈ no seus en aquesta cadira.
- [249] Em pregunto PER QUÈ sempre vas al lavabo durant els exàmens.
- [243e] Ja t'explicaré PER QUÈ la classe ha funcionat malament.
- [250] Vet aquí PER QUÈ la classe ha funcionat malament.

Jané⁵⁸ planteja la genuïtat de construccions com les següents:

- [251] Tenim AMB QUÈ pagar-ho.
- [252] Hi ha EN QUÈ basar-se.
- [253] No hi ha DE QUÈ.
- [254a] No tens PER QUÈ ficar-t'hi.

Les anomena «oracions de relatiu amb antecedent callat» («*diners* amb què», «*arguments* en què», «*motius* de què» o «*cap raó* per què») i les qualifica de castellanitzants. Per a [254a], objecte d'aquest epígraf, proposa la solució «*no haver + pas + de + infinitiu*».

- [254b] No T'HI HAS PAS DE ficar per res.

Solà⁵⁹ també considera poc genuïnes aquestes construccions i les construccions d'interrogatiu amb infinitiu. En són exemples:

- [255a] lloc ON COLLOCAR les cadires
- [256a] abric AMB QUÈ COBRIR la nuesa
- [257a] ~ Tenir EN QUÈ PENSAR.
- [258a] ~ No hi ha res DE QUÈ AVERGONYIR-SE.

58. En els seus articles del 9.1.1985 i del 10.1.1985.

59. «Anàlisi...», § 7.2.

Una solució genuïna, segons Solà, és fer servir *per*:

[255 <i>b</i>]	lloc PER col·locar les cadires	[256 <i>b</i>]	abric PER cobrir la nuesa
[257 <i>b</i>]	Tenir coses PER pensar.	[258 <i>b</i>]	No hi ha res PER avergonyir-se.
[254 <i>c</i>]	No tens cap raó PER ficar-t'hi.		

3.2.2. «Per + RELATIU FORT»

3.2.2.1. «*Per* + RELATIU FORT EQUIVALENT A “EL/LA QUAL”, “ELS/LÉS QUALS”, “ON”». *Per què* pot ser una estructura integrada per la preposició *per* i el relatiu fort o tònic *què*, el qual pot equivaler a *el* o *la qual*, *els* o *les quals* o *on*. Considerem les frases següents:

[259 <i>a</i>]	l'ideal PEL QUAL lluito
[260 <i>a</i>]	la raó PER LA QUAL es baralla
[261 <i>a</i>]	els ideals PELS QUALS lluito
[262 <i>a</i>]	les raons PER LES QUALS et baralles
[263 <i>a</i>]	el camí PER ON passes

En són equivalents, encara que inusuals, les següents:

[259 <i>b</i>]	~ l'ideal PER QUÈ lluito	[260 <i>b</i>]	~ la raó PER QUÈ es baralla
[261 <i>b</i>]	~ els ideals PER QUÈ lluito	[262 <i>b</i>]	~ les raons PER QUÈ et baralles
[263 <i>b</i>]	el camí PER QUÈ passes		

3.2.2.2. «*Per* + RELATIU FORT EQUIVALENT A “LA QUAL COSA”». *Per què* pot ser una estructura integrada per la preposició *per* i el relatiu fort o tònic *què*, equivalent a *la qual cosa*. És una construcció usual en català antic, que es conserva, però, en alguns documents administratius —com la instància— com a fórmula fixa.

- [264] E l'escuder, anant vers aquella part, conegué, en los servidors, que allí era lo rey; e, acostant-se a un, li dix si era allí lo rey, car nou cavallers d'Aragó lo anaven cercant. PER QUÈ entraren per dir-ho al rey [...].⁶⁰

3.3. Usos de *per* a *què*

3.3.1. Com a interrogativa

3.3.1.1. COM A INTERROGATIVA DIRECTA. Per a la caracterització de les frases interrogatives directes, v. § 3.2.1.1. Un dels elements interrogatius pot ser *per a què*, equivalent a la idea de destinació o finalitat.

[265 <i>a</i>]	PER A QUÈ ho vols?
[266 <i>a</i>]	PER A QUÈ estudies tant?
[267 <i>a</i>]	PER A QUÈ serveix un ordinador?
[268 <i>a</i>]	PER A QUÈ treballes sense parar?

3.3.1.2. COM A INTERROGATIVA INDIRECTA. Per a la caracterització de les oracions interrogatives indirectes, v. § 3.2.1.2.

[265 <i>b</i>]	Ignoro PER A QUÈ ho vols.
[266 <i>b</i>]	Explica'm PER A QUÈ estudies tant.
[267 <i>b</i>]	Em pregunto PER A QUÈ serveix un ordinador.
[268 <i>b</i>]	Vet aquí PER A QUÈ treballes sense parar: perquè t'ascendeixin ràpidament.

60. *Curial e Güelfa*. Barcelona: Barcino, 1931. (Els Nostres Clàssics; 35-36), p. 119, r. 1-6.

3.3.2. «Per a + RELATIU FORT»

«Per a + RELATIU FORT EQUIVALENT A “EL/LA QUAL”, “ELS/LES QUALS”. *Per a què* pot ser una construcció integrada per la preposició *per a* i el relatiu fort o tònic *què*, el qual pot equivaler *el* o *la qual* o *els* o *les quals*. Considerem les frases següents:

- [269a] l'examen PER AL QUAL em preparo
- [270a] l'empresa PER A LA QUAL treballo
- [271a] els laboratoris PER ALS QUALS analitzo mostres d'escorça
- [272a] les editorials PER A LES QUALS venc enciclopèdies

En són equivalents, encara que gairebé inusuals, les següents:

- [269b] ~ l'examen PER A QUÈ em preparo
- [270b] ~ l'empresa PER A QUÈ treballo
- [271b] ~ els laboratoris PER A QUÈ analitzo mostres d'escorça
- [272b] ~ les editorials PER A QUÈ venc enciclopèdies

4. Usos de *per* i *per a* sobre els quals hi ha discrepàncies

4.1. L'exposició d'aquests casos

En aquest epígraf recollim tots els casos en què les dues propostes —la de Fabra i la de Coromines, ampliades, actualitzades i rebatudes pels gramàtics que ja hem esmentat (v. § 1.3-1.6)— discrepen; no aquells casos en què l'ús d'una preposició o l'altra es degui a un matis o a un altre, ni aquells en què tant se'n pugui fer servir l'una o l'altra indistintament —casos que comentarem a l'epígraf 5—, sinó aquells en què les diferències són degudes als diferents enfocaments.

En cada cas que exposem, donem totes dues solucions i indiquem, d'una banda, quin autor proposa quina solució i, de l'altra, quina solució⁶¹ ens sembla inadequada —amb el símbol *.

4.2. Introducció d'adverbis

4.2.1. «Direcció cap a un lloc»

- [273a] Tirar PER amunt. (F;⁶² C)
- [273b] ~ Tirar PER A amunt. (R, no explíc.)

4.2.2. De temps

- [274a] Ho deixarem PER més tard. (C, S)
- [274b] * Ho deixarem PER A més tard. (R)

61. Donem les frases i al final, entre parèntesis, la inicial de qui les proposa. Les inicials que fem servir són les següents: F, Fabra; M, Marvà; B, Badia; B94, Badia 1994; Cu, Cuenca; Mo, Moll; DLC, Diccionari de l'Enciclopèdia; J, Jané; R, Ruaiç; T, Torné; LC, López del Castillo; GC, Generalitat de Catalunya; C, Coromines, i, S, Solà. De vegades, el que passa és que només un gramàtic planteja un cas determinat: aleshores, si del que diu un altre es pot deduir que la seva solució seria diferent, ho consignem amb l'afegit *no explíc.* («no explícitament»); si no es pot deduir de cap altre gramàtic cap altra solució, només consignem el qui n'ha parlat específicament.

62. DGLC, *tirar*.

4.2.3. Locucions amb sentit adverbial

- [275a] Guarda els torrons PER havent dinat. (S)
 [275b] ~ Guarda els torrons PER A havent dinat. (R, no explíc.)
 [276a] Estic convidat PER demà. (C; S)
 [276b] ~ Estic convidat PER A demà. (F; M; B; DLC; R)
 [277] Tot ho volen d'avui PER demà. (F;⁶³ C; S)

4.3. Introducció de sintagmes nominals

4.3.1. «Moment concret en el futur»

- [278] Tot ho volen d'un dia PER A l'altre. (F;⁶⁴ M; B; DLC; R; C; S)

4.3.2. Categories lèxiques substantivades

- [279a] ~ No donar PER més. (S)
 [279b] No donar PER A més. (C)
 [280a] ~ No n'hi ha PER tant. (S)
 [280b] No n'hi ha PER A tant. (R, no explíc.)
 [281a] ~ N'hi ha PER gaire? (S, no explíc.)
 [281b] N'hi ha PER A gaire? (C, no explíc.)

4.3.3. «Vocació, tendència»

- [282a] Estudiar PER metge. (S; R; F, no explíc.)
 [282b] * Estudiar PER A metge. (C; F, no explíc.)⁶⁵

4.3.4. «Opinió»

- [283a] PER mi, que no hi és tot. (F, no explíc.; C; J; S)
 [283b] * PER A mi, que no hi és tot. (R)

4.3.5. La passiva pronominal amb complement agent

- [284a] * El cas que es fa dels pipicans PER PART DELS amos dels gossos és encara insuficient. (LC)
 [284b] El cas que fan dels pipicans ELS amos dels gossos és encara insuficient. (C, GC)

4.4. Introducció d'infinitius

4.4.1. De destinació

4.4.1.1. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN VERB D'ACCIÓ NO VOLUNTÀRIA.

- [285a] No basta l'entusiasme PER guanyar un partit. (C; S; LC; T)
 [285b] * No basta l'entusiasme PER A guanyar un partit. (F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T)

63. DGLC, demà.

64. Hi ha, però, l'exemple següent de Fabra: «Vist que ells no han vingut, deixem-ho PER un altre dia». (Gramàtica de 1956, § 115, p. 100.)

65. Hi ha usos contradictoris de Fabra en aquest cas: «Institut on s'instrueixen els qui estudien per a capellà» (DGLC, *seminari*); «Tirar per a capellà» (DGLC, *tirar*); «Estudiar per capellà» (DGLC, *capellà*). Sigui com sigui, es pot interpretar que hi ha una elisió del verb *ser* («estudiar per ser capellà») i aleshores tothom està d'acord a usar *per*.

4.4.1.2. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN VERB CONSIDERAT D'ACCIÓ NO VOLUNTÀRIA.

[286*a*] Aprofito l'ocasió **PER** saludar-vos atentament. (*C; Cu; S; T*)

[286*b*] * Aprofito l'ocasió **PER A** saludar-vos atentament. (*F; M; B; Mo; J; R; B94; T*)

4.4.1.3. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN VERB EN PASSIVA PRONOMINAL.

[287*a*] Aquest producte s'usa **PER** rentar els vidres. (*C; S; T*)

[287*b*] * Aquest producte s'usa **PER A** rentar els vidres. (*F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T*)

4.4.1.4. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN VERB EN PASSIVA SENSE COMPLEMENT AGENT EXPLÍCIT.

[288*a*] El producte fou fabricat **PER** tenyir pells. (*C; S; T*)

[288*b*] * El producte fou fabricat **PER A** tenyir pells. (*F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T*)

4.4.1.5. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN VERB PRECEDIT D'UN VERB «MODAL».

[289*a*] Aquest producte podria servir **PER** rentar vidres. (*C; S; T*)

[289*b*] * Aquest producte podria servir **PER A** rentar vidres. (*F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T*)

Però si el verb precedit d'un verb «modal» és d'acció voluntària, tots els autors estan d'acord a usar *per*:

[290] Pot treballar **PER** viure.

4.4.1.6. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN NOM.

[291*a*] Un espai **PER** gaudir de la naturalesa. (*C; S; T*)

[291*b*] * Un espai **PER A** gaudir de la naturalesa. (*F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T*)

Cal tenir en compte, però, que no sempre és fàcil destriar de quina categoria depèn el sintagma preposicional. (V. § 1.5.1 i 1.6.1). Considerem la frase següent:

[292*a*] Ha obtingut els diners **PREPOSICIÓ** pagar el lloguer del pis.

Sintàcticament, es pot entendre que *els diners PREPOSICIÓ pagar el lloguer del pis* és un sintagma nominal, en què **PREPOSICIÓ [...] pis** depèn de *diners*; aleshores, els autors tradicionals prescriuen *per a*:

[292*b*] * Ha obtingut els diners **PER A** pagar el lloguer del pis.

Sintàcticament, però, també es pot entendre que *els diners i PREPOSICIÓ [...] pis* són dos complements deslligats entre ells, tots dos —en graus diferents— dependents del verb. La possibilitat d'aquesta interpretació es demostra perquè es pot desplaçar **PREPOSICIÓ [...] pis** al davant de la frase:

[292*c*] **PER** pagar el lloguer del pis, ha obtingut els diners.

En aquest cas, com que depèn d'un verb d'acció voluntària, els autors tradicionals prescriuen l'ús de *per*:

[292*d*] Ha obtingut els diners **PER** pagar el lloguer del pis.

Coromines i Solà, tant en un cas com en l'altre, no creuen necessari l'ús de *per a*.

4.4.1.7. PREPOSICIÓ REGIDA PER UN ADJECTIU.

- [293a] medicina bona PER guarir el refredat (C; S; T)
[293b] * medicina bona PER A guarir el refredat (F; M; B; Mo; J; R; B94; Cu; T)

4.4.2. De finalitat, amb la preposició regida per un verb d'acció voluntària amb subjecte diferent del de l'infinitiu

- [294a] Hi enviaré el noi PER saber noves de la malaltia (F; C; Cu; S; R; T)
[294b] * Hi enviaré el noi PER A saber noves de la malaltia (F; R;⁶⁶ B94; T)

4.4.3. De posterioritat

- [295a] Va anar a residir un parell d'anys a França, PER traslladar-se definitivament als Estats Units. (C; S)
[295b] * Va anar a residir un parell d'anys a França, PER A traslladar-se definitivament als Estats Units. (R)

4.4.4. *Causal

4.4.4.1. Coromines rebutja frases com les següents:

- [296a] * Això li desagradava PER NO SER veritat.
[296b] * La recomano PER ADAPTAR-SE a les necessitats del meu poble.

Solà rebutja decididament frases com:

- [297] * Bec PER TENIR set.
[298] * Obro el dossier PER VOLER.
[299] * Avui beurem xampany PER ARRIBAR el teu germà de la mili.
[300] * La finestra es tanca sola PER FALTAR-HI una frontissa.

En canvi, constata que molts parlants accepten i alguns filòlegs toleren frases com:

- [301] ~ Els futbolistes cobren tantes pessetes PER JUGAR un partit.
[302a] ~ T'han dit res PER NO PORTAR el DNI?
[303a] ~ Avui beurem xampany PER SER la Festa Major.
[304a] ~ Gràcies PER SER amb nosaltres.

L'exemple [301] probablement no és sospitós perquè es pot interpretar, almenys en algun context, com a infinitiu final.

El [302a] és més corrent fer-lo amb l'infinitiu compost, ja que és clarament un fet passat.

- [302b] T'han dit res PER NO HAVER PORTAT el DNI?

El [303a] és més genuí amb *perquè* i el verb conjugat (...*perquè és...*).

- [303b] Avui beurem xampany PERQUÈ és la Festa Major.

66. Ruaix (*Punts...*, p. 152) recull l'exemple *Hi enviaré el noi per a saber noves de la malaltia* i el justifica dient: «Si no hi ha pròpiament canvi de subjecte, però l'infinitiu implica un altre subjecte distint del verb principal, es pot posar *per* o *per a*, segons la idea que es vulgui remarcar: *Enviaré el noi per saber* [...] (= perquè vull saber [...]) o *Enviaré el noi per a saber* [...] (= perquè sàpiga [...])».

Finalment, el [304a], si és un fet passat, caldria aplicar els criteris aplicats a [300a]; si es refereix a un fet habitual, és més usual amb *perquè* i el verb conjugat.

[304b] Gràcies PER HAVER ESTAT amb nosaltres. (*Fet passat.*)

[304c] Gràcies PERQUÈ ETS amb nosaltres. (*Fet actual.*)

[304d] Gràcies PEL FET DE SER amb nosaltres. (*Fet actual.*)

Tanmateix, però, Solà està decididament en contra d'aquest ús de la preposició *per*. RuaiX, per la seva banda, fa una defensa aferrissada de la genuïtat de l'ús causal de *per* amb infinitiu simple, sense discutir les distincions que constata Solà.

4.4.4.2. «Per + ADJECTIU AMB VALOR CAUSAL». Tradicionalment, s'ha considerat que l'estructura «*per* + adjectiu amb valor causal» era una reducció de la de «*per* + *ser* + adjectiu amb valor causal». Per aquest motiu és convenient incloure-la en aquest epígraf.

Les posicions sobre aquesta construcció, naturalment, són paral·leles a les exposades a l'epígraf 4.4.4.1. És a dir, Solà la rebutja —tot i constatar que no tots els filòlegs hi estan d'acord— i RuaiX —i Jané també— l'accepta.

[305a] * [...] és incorrecta, si més no PER SIMPLISTA. (*Exemple adduït per Solà.*)

[305b] [...] és incorrecta, si més no PEL SEU SIMPLISME.

[305c] [...] és incorrecta, si més no PERQUÈ ÉS SIMPLISTA.

[306a] * El respecten PER BO. (*Exemple de Jané.*)

[306b] El respecten PER la seva bondat.

[306c] El respecten PERQUÈ és bo.

[307a] M'està bé, PER xerraire! (*Exemple adduït per RuaiX.*)

El cas [307a] es pot interpretar com una exclamació, en la qual hi ha elidit el verb.

[307b] M'està bé PER HAVER ESTAT massa xerraire!

4.4.5. De conseqüència

[308a] N'hi ha PER llogar-hi cadires. (*C; S*)

[308b] * N'hi ha PER A llogar [*sic*] cadires. (*F, no explíc.,⁶⁷ Cu; R*)

4.4.6. Condicional

[309a] PER jugar a classe, més val que et quedis a casa. (*C i S, no explíc.*)

[309b] * PER A jugar a classe, més val que et quedis a casa. (*F, no explíc.; R*)

4.5. Introducció de la conjunció quan

[310a] T'ho tindrè amanit PER quan tu em diguis. (*C; S*)

[310b] * T'ho tindrè amanit PER A quan tu em diguis. (*R*)

5. Casos de doble opció

5.1. Per expressar significats diferents

Alguns dels casos en què és necessari distingir entre *per* i *per a* davant sintagmes nominals i adverbis, ja els hem comentat als epígrafs 1.6.1.1 i 1.6.1.2 (ex. [25-44]).

67. DGLC, s. *cadira*.

N'hi ha, però, encara uns quants. Per exemple, el dels sintagmes nominals (SN) que van darrere l'estructura «*difícil/fàcil de* + infinitiu + *per/per a* + SN»:

- [311] arguments DIFÍCILS D'entendre PER un català (*complement agent; 'en opinió de'*)
 [312] arguments DIFÍCILS D'entendre PER A un català (*beneficiari*)

En el primer exemple, el lligam sintàctic és més estret amb *entendre*; en el segon, amb *difícil*. (Fixem-nos que un sintagma nominal aproximadament sinònim seria: «arguments difícils per a un català».)

Un altre cas és el dels adjectius, derivats de verbs, acabats en *-ble*:

- [313] arguments INCOMPRESIBLES PER un català (*complement agent; 'en opinió de'*)
 [314] arguments INCOMPRESIBLES PER A un català (*beneficiari*)

En el primer exemple, l'adjectiu conserva la seva força verbal; en el segon, el parlant l'interpreta com un adjectiu. (Cf. [312].)

Pel que fa a casos amb infinitiu en què l'ús exclusiu de *per* podria provocar ambigüitats, Coromines i Solà els veuen com un detall mínim, perquè generalment el context extralingüístic anul·la o atenua l'ambigüitat. És la diferència que hi ha entre parelles de frases com les següents:

- [315] davantal PER cosir (*que s'ha de cosir*)
 [316a] * davantal PER A cosir (*que algú es posa per cosir*)

Cal no oblidar que tot sovint la preposició *de* pot assumir aquest segon sentit:

- [316b] davantal DE cosir

5.2. Per la dificultat de prescriure l'ús d'una de les dues preposicions

És el cas de títols, eslògans, etc., com els següents:

- [317a] Campanya PER la normalització lingüística
 [317b] ~ Campanya PER A la normalització lingüística
 [318a] PER un catalanisme popular
 [318b] ~ PER A un catalanisme popular

De tota manera, essent la distinció força subtil i no havent-hi possibilitat d'ambigüitat, es pot recórrer en aquests casos, per comoditat, a l'ús sistemàtic de *per*.

6. Conclusions

De totes les propostes d'ús de les preposicions *per* i *per a*, la de Coromines amb les precisions de Solà ens sembla la més econòmica, realista i aplicable per al conjunt dels parlants catalans.

Econòmica, perquè, amb una formulació curta —*per* sempre davant d'adverbi, conjunció i infinitiu, perquè quasi mai hi pot haver necessitat de fer la distinció semàntica (si n'hi ha, aleshores es pot usar *per a*); i *per* o *per a* davant de sintagma nominal, segons que calgui d'acord amb el sentit que es vulgui donar—, permet als parlants parlar i escriure d'una manera correcta i genuïna i sense haver-se de plantejar constantment anàlisis semàntiques no sempre fàcils de resoldre.

Realista, perquè, tot i acostar-se més als usos orientals, implica una solució de compromís entre, d'una banda, el sistema tortosí i valencià i el nord-occidental i, de l'altra, l'oriental.

Realista, així mateix, perquè no defuig el principal problema que té —que certs casos de *per* més infinitiu amb valor causal no són percebuts, ni per certs parlants ni per certs gramàtics, com a estranys al català—, ans al contrari el reconeix i el té present; això no obstant, el baix nombre de casos admissibles d'aquesta construcció pot provocar tantes situacions d'ambigüïtat com altres casos de duplicitat.

Realista, finalment, perquè no pretén deixar establerts definitivament tots els casos, sinó que reconeix que hi ha usos que inevitablement són d'elecció personal; tanmateix, la majoria són possibles amb *per*.

En tercer lloc, perquè és la més senzilla i la més realista, és la més aplicable: només requereix saber identificar quina categoria lèxica hi ha a la dreta de la preposició i, secundàriament, assegurar-se que no hi ha ambigüïtat si el context lingüístic o extralingüístic no ho asseguren, cas en què aleshores es pot fer servir *per a* o altres construccions.

Així, doncs, en resum, creiem que la formulació de Joan Coromines —afegint-hi les precisions que hi ha fet Joan Solà— de la distribució de les preposicions *per* i *per a*, mentre la Secció Filològica no estableixi l'oficial, no tan sols és una solució de compromís entre els usos existents, sinó que és la més simple de recordar i d'aplicar:

1) *Per*, davant d'infinitius, adverbis, locucions adverbials, conjuncions i locucions conjuncionals.

2) *Per a* o *per* davant de sintagmes nominals segons el sentit, i davant d'adverbis i locucions adverbials, si l'ús exclusiu de *per* en algun cas pot provocar una ambigüïtat insalvable.

7. Bibliografia

- ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de B. *Diccionari català-valencià-balear*. 2a ed. Palma de Mallorca: Moll, 1978. 10 v.
- BADIA I MARGARIT, Antoni M. *Gramàtica catalana*. 2a reimpr. Madrid: Gredos, 1980. 2 v. [1a ed., 1962]
- COROMINES, Joan. «Nou converses sobre “per” i “per a”». A: *Lleures i converses d'un filòleg*. 2a ed. Barcelona: Club Editor, 1974, p. 105-179.
- *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial: La Caixa, 1980-1991. 9 v.
- Diccionari de la llengua catalana*. 6a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1987.
- FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*. 4a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1926.
- *Gramàtica catalana*. 5a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1930.
- *Diccionari general de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1954.
- *Converses filològiques*. Barcelona: Barcino, 1954-1956. 2 v.
- *Gramàtica catalana*. 8a ed. Barcelona: Teide, 1978. [1a ed., 1956]
- *Diccionari general de la llengua catalana*. 11a ed. Barcelona: EDHASA, 1980.
- *Gramàtica catalana*. 8a ed. Barcelona: Aqua, 1981.
- *Converses filològiques*. Barcelona: EDHASA, 1983-1984. 2 v. [Obra incompleta]
- JANÉ, Albert. *Aclariments lingüístics*. Vol. 3: *Sintaxi. Lèxic. Respostes a lectors*. Barcelona: Barcino, 1973.

- JANÉ, Albert. «Indegudament». *Avui* (12 juny 1976).
 — «Perquè treballem més». *Avui* (13 juny 1976).
 — «Per què perquè?». *Avui* (16 setembre 1976).
 — «A la tarda». *Avui* (12 octubre 1976).
 — «Primer de tot». *Avui* (31 octubre 1976).
 — «Quant a certs casos...». *Avui* (24 novembre 1976).
 — «El perquè». *Avui* (17 febrer 1977).
 — «La finalitat». *Avui* (5 maig 1977).
 — «Pel poble i per al poble». *Avui* (16 juny 1977).
 — «Expressions de recurs». *Avui* (2 novembre 1977).
 — «Per què no hi ha dret». *Avui* (23 novembre 1977).
 — «Per i per a». *Avui* (30 novembre 1977).
 — «Per què?». *Avui* (24 desembre 1977).
 — «Perquè és lluny?». *Avui* (12 abril 1978).
 — «Com a alcalde». *Avui* (30 juny 1978).
 — «Per a què?». *Avui* (8 agost 1978).
 — «Arreu». *Avui* (19 desembre 1978).
 — «Ésser conseqüent». *Avui* (10 abril 1979).
 — «Amb vista a». *Avui* (2 maig 1979).
 — «Perquè ho sàpiguen». *Avui* (20 juliol 1979).
 — «Per què». *Avui* (26 agost 1979).
 — «Tenir por». *Avui* (25 setembre 1979).
 — «Si no diu res». *Avui* (22 desembre 1979).
 — «Per què?» *Avui* (12 gener 1980).
 — «La causa». *Avui* (22 gener 1980).
 — «Allò per què hem lluitat». *Avui* (6 febrer 1980).
 — «La sala de rebre». *Avui* (12 març 1980).
 — «Garsa per perdiu». *Avui* (1 abril 1980).
 — «Per tant». *Avui* (2 abril 1980).
 — «La sintaxi dels títols (i)». *Avui* (23 juliol 1980).
 — «La sintaxi dels títols (ii)». *Avui* (24 juliol 1980).
 — «Pel seu compte». *Avui* (6 agost 1980).
 — «Si de cas». *Avui* (5 setembre 1980).
 — «Per totes bandes». *Avui* (13 setembre 1980).
 — «A fi d'aclarir-ho». *Avui* (16 setembre 1980).
 — «Per una televisió catalana». *Avui* (27 setembre 1980).
 — «Algunes inversions». *Avui* (18 octubre 1980).
 — «Per nosaltres, és així». *Avui* (5 novembre 1980).
 — «Cap al lloc d'on veniu». *Avui* (26 novembre 1980).
 — «Amb l'objecte de». *Avui* (17 desembre 1980).
 — «Vet aquí per què». *Avui* (8 gener 1981).
 — «Algunes oracions causals». *Avui* (16 maig 1981).
 — «Algunes oracions causals (ii)». *Avui* (17 maig 1981).
 — «L'oposició». *Avui* (6 juny 1981).
 — «La finalitat interrogativa». *Avui* (23 setembre 1981).
 — «Més sobre la finalitat interrogativa». *Avui* (24 setembre 1981).
 — «Els cartells de metro». *Avui* (3 novembre 1981).
 — «El perquè». *Avui* (20 desembre 1981).
 — «Ambigüitats». *Avui* (10 gener 1982).
 — «La causa i la raó». *Avui* (7 maig 1982).

- JANÉ, Albert. «Per endavant». *Avui* (29 maig 1982).
- «Hi treballen [sic] (PER la causa) (i)». *Avui* (30 setembre 1982).
 - «Hi treballen (PER la causa) (ii)». *Avui* (1 octubre 1982).
 - «Hi treballen (PER la causa) (iii)». *Avui* (2 octubre 1982).
 - «El doncs consecutiu». *Avui* (31 octubre 1982).
 - «Digueu per què». *Avui* (23 novembre 1982).
 - «A través de certes coses (i)». *Avui* (9 febrer 1983).
 - «A través de certes coses (ii)». *Avui* (10 febrer 1983).
 - «A través de certes coses (iii)». *Avui* (11 febrer 1983).
 - «La via». *Avui* (12 febrer 1983).
 - «En canvi». *Avui* (5 març 1983).
 - «Tenir per bo». *Avui* (14 maig 1983).
 - «Per què (i)». *Avui* (17 maig 1983).
 - «Per què (ii)». *Avui* (18 maig 1983).
 - «El perquè». *Avui* (21 maig 1983).
 - «Vet aquí per què». *Avui* (29 juny 1983).
 - «Com a (i)». *Avui* (19 agost 1983).
 - «Com a (ii)». *Avui* (20 agost 1983).
 - «Que no caiguem». *Avui* (24 agost 1983).
 - «Anar per feina». *Avui* (26 agost 1983).
 - «Anar per bé». *Avui* (27 agost 1983).
 - «El remei de la tos». *Avui* (3 setembre 1983).
 - «A l'any». *Avui* (28 setembre 1983).
 - «Encara que no vulguin». *Avui* (1 octubre 1983).
 - «El cistell d'anar a comprar». *Avui* (7 octubre 1983).
 - «Per Nadal». *Avui* (25 desembre 1983).
 - «Per exemple». *Avui* (17 gener 1984).
 - «A les sis és clar». *Avui* (20 gener 1984).
 - «Títols». *Avui* (14 març 1984).
 - «Per part de». *Avui* (29 agost 1984).
 - «Delicat de dir». *Avui* (30 octubre 1984).
 - «Tenir temps». *Avui* (17 novembre 1984).
 - «L'antecedent callat (i)». *Avui* (9 gener 1985).
 - «L'antecedent callat (ii)». *Avui* (10 gener 1985).
 - «Per més que digui». *Avui* (14 febrer 1985).
 - «Per poc». *Avui* (5 març 1985).
- LACREU, Josep. *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València. Institut de Filologia Valenciana, 1990.
- MARVÀ, Jeroni. *Curs superior de gramàtica catalana*. 4a ed. Barcelona: Barcino, 1981.
- MIRAVITLLES, Joan. *Apunts taquigràfics del curs superior de català (1934-1935) professat per Pompeu Fabra a la Universitat Autònoma de Barcelona*. Andorra la Vella: EROSA, 1971.
- MOLL, Francesc de B. *Gramàtica catalana: Especialment referida a les illes Balears*. 4a ed. Palma de Mallorca: Moll, 1968.
- PALAU, Ferran. *El problema de les preposicions «per» i «per a»*. Barcelona: Barcino, 1986.
- RUAIX, Josep. *El català*, 2. 3a ed. Moià: Josep Ruaix, 1987.
- «Distribució de les preposicions per / per a». A: *Punts conflictius de català: Deu estudis sobre normativa lingüística*. Barcelona: Barcanova, 1989, p. 109-160.
- SALVADOR, Carles. *Gramàtica valenciana*. 7a ed. València: Eliseu Climent, 1978.
- SEGARRA, Mila [et al.] «Reflexions sobre la normativa sintàctica actual». A: CABRÉ, M. Teresa [et al.] [dir.]. *Actes de les Primeres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984, p. 13-36.

- SOLÀ, Joan. *A l'entorn de la llengua*. Barcelona: Laia, 1977.
- «Anàlisi de la normativa clàssica de “per” i “per a” i defensa de la proposta de Coromines». A: *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1987, p. 117-216.
- «“Per” i “per a”. Estat de la qüestió». A: *Lingüística i normativa*. Barcelona: Empúries, 1990, p. 127-138.
- Un model de llengua pels mitjans de comunicació: Llibre d'estil del Diari de Barcelona*. Barcelona: Empúries, 1987.
- VALOR, Enric. *Curs mitjà de gramàtica catalana referida especialment al País Valencià*. 2a ed. València: Eliseu Climent, 1979.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la tercera edició del MANUAL D'ESTIL

- CUENCA, Maria Josep. «Norma, gramàtica i teoria lingüística». A: PRADILLA, Miquel Àngel [ed.]. *Societat, llengua i norma: A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor, 2001, p. 13-39.
- FABRA, Pompeu. *Gramàtica catalana*. París: Edicions de Cultura Catalana, 1946.
- FERRER, Joan; FERRER, Josep; PUJADAS, Joan, [cur.]. *Pompeu Fabra i Joan Coromines: La correspondència dels anys de l'exili*. Barcelona: Fundació Pere Coromines: Curial, 1998.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. A: *Assessorament lingüístic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1999. <<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/criteri2/docs/criteri2.pdf>> [Consulta: 22 juliol 2005], p. 29.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana, 2007.
- SANCHIS GUARNER, Manuel. *Gramàtica valenciana*. Edició crítica a cura d'Antoni Ferrando. Barcelona: Altafulla, 1993. [1a ed., 1950]
- TORNÉ, Rafel. «Un suggeriment sobre la normativa que regeix la distribució de *per* i *per a* davant d'infinitiu». *Llengua Nacional* [Barcelona], núm. 33 (hivern 2000), p. 15 i s.